

Областна стратегия за развитие на социалните услуги (2010 – 2015)

Област Перник

Март 2010

Областната стратегия за развитие на социалните услуги (2010-2015) е приета от Областния съвет за развитие – Перник на заседание проведено на 17.03.2010 г. с протокол № 1.

Съдържание

Резюме.....	6
Раздел А: Контекст и оценка на нуждите	9
1 Контекст.....	9
1.1 Предистория: как е създадена стратегията.....	9
1.2 Обхват и фокус на стратегията.....	10
1.2.1 Национални приоритети в развитието на социалните услуги.....	11
1.2.2 Институционална рамка на предоставянето на социалните услуги	11
1.2.3 Стратегически документи	12
2 Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в област Перник.....	13
2.1 Тенденции в развитието на област Перник и фактори определящи групите в риск.	13
2.2 Идентифицирани рискови групи и потребности	15
2.3 Анализ на дефицитите на услуги и мерки – общи заключения.....	18
Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги	20
3 Визия и цели	20
3.1 Визия	20
3.2 Ценности и принципи	20
3.3 Приоритети на областната стратегия	21
3.3.1 Приоритетни направления	21
3.3.2 Приоритетни целеви групи	22
3.4 Цели.....	22
3.4.1 Общи и конкретни цели	22
3.4.2 Ключови индикатори за постиженията на Стратегията в област Перник.....	24
4 Интервенция – социални услуги и мерки.....	25
4.1 Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск и деинституционализация на грижите за деца	25
4.2 Приоритетно направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение	38
4.3 Приоритетно направление 3: Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот .	43
5 Система на мониторинг и оценка.....	57
5.1 Цели и задачи на мониторинга и оценката.....	57
5.2 Логическа рамка и ключови индикатори за успех.....	58
5.3 Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията	68
5.3.1 Създаване на звено за мониторинг и оценка.....	68
5.3.2 Планиране и изпълнение на дейностите за мониторинг и оценка.....	69
Раздел В: План за действие	71
6 Институционална рамка на изпълнението на стратегията.....	71
6.1 Отговорности и роли в изпълнението на стратегията.....	71
6.1.1 Областен управител и Областен съвет за развитие	71

6.1.2	РДСП и ДСП.....	72
6.1.3	Общини	74
6.1.4	Държавна агенция за закрила на детето	76
6.1.5	РИО на МОМН.....	76
6.1.6	Регионален център по здравеопазване.....	78
6.1.7	Дирекция Бюро по труда.....	78
6.1.8	Неправителствени организации.....	78
6.2	Механизми на партньорството	79
7	Ресурси.....	80
7.1	Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията	80
7.1.1	Създаване на Регионален ресурсен център – Перник за развитие на човешките ресурси	81
7.1.2	Изграждане на административен и организационен капацитет.....	82
7.1.3	Развитие на капацитета за предоставяне на социални услуги.....	84
7.2	Необходими средства за финансиране на социалните услуги в област Перник	86
7.2.1	Структура на средствата за финансиране на социалните услуги по общини ...	89
7.2.2	Други необходими ресурси.....	90
7.2.3	Източници на финансиране.....	91
8	Етапи в изпълнението на стратегията	93
8.1	Основни етапи	93
8.2	Оперативен план с времеви график за изпълнение на Стратегията	95
9	Комуникационна програма	101
9.1	Принципи, цели и методи	101
9.2	Оперативно изпълнение на комуникационната програма	103
	Раздел Д: Приложения.....	105
10	Оценка на потребностите от социални услуги.....	105
10.1	Приложение: Финален доклад за анализ на ситуацията и оценката на потребностите в област Перник.....	105
11	Проектно планиране на нови социални услуги (описание).....	105
12	Приложение: Териториален разрез на планирането по общини в област Перник	106
12.1	Планирани услуги в община Брезник	106
12.2	Планирани услуги в община Земен	109
12.3	Планирани услуги в община Ковачевци.....	112
12.4	Планирани услуги в община Перник	114
12.5	Планирани услуги в община Радомир	120
12.6	Планирани услуги в община Трън	124

Използвани съкращения (абривиатури)

АЗ	Агенция по заетостта към МТСП
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДВФУ	Дом за възрастни с физически увреждания
ДДЛРГ	Дом за деца лишени от родителски грижи
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ДРСЗ	Дирекция “Регионална служба по заетостта”
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане”
ДСХ	Дом за стари хора
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦДМУИ	Дневен център за деца и младежи с умствена изостаналост
ДЦДУ	Дневен център за деца с увреждания
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МОМН	Министерство на образованието, младежта и науката
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МФ	Министерството на финансите
НПО	Неправителствена организация
НП ”ОСПОЗ”	Национална програма „От социално подпомагане към осигуряване на заетост”
ОЗД	Отдел “Закрила на детето”
ООН	Организация на обединените нации
Отдел “СЗ”	Отдел “Социална закрила”
ППИ	Полово - предавани инфекции
ПРООН	Програма за развитие на организацията на обединените нации
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗОК	Регионална здравноосигурителна каса
РИО на МОМН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на образованието, младежта и науката
РИОКОЗ	Районна инспекция по опазване и контрол върху общественото здраве
РПУ	Районно полицейско управление
РЦЗ	Регионален център по здравеопазване
СИ	Специализирана институция
СУ	Социална услуга
ТЗ	Техническо звено за деинституционализация - УНИЦЕФ
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция

Резюме

Областната стратегия за развитието на социалните услуги в област Перник (2010 – 2015 г.) е разработена като секторна политика в област Перник и се предлага за обсъждане и одобрение в Областния съвет за развитие. Тя е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в област Перник – областна администрация, общински администрации и съвети, териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане (АСП), местни структури на централната държавна власт, доставчици на социални услуги, местни граждански организации (НПО). Стратегията е разработена с подкрепата на областна администрация Перник с техническа помощ от страна на УНИЦЕФ.

Инициативата за **областно планиране на социални услуги в област Перник** е подкрепена от МТСП и АСП, в синхрон с националните приоритети на социалната политика и с приоритетите в програмата на УНИЦЕФ за България. Инициативата пилотира комплексен модел за планиране, разработване и осигуряване на услуги на областно равнище, като по този начин се гарантира изграждането на една по-ефективна и ефикасна система за предоставяне на социални услуги и използване на структурните фондове на Европейския съюз. В резултат на този модел на планиране се въведоха някои нормативни промени и се предвижда добрите практики да се мултиплицират в други области на страната.

Обхват: Стратегията определя областната рамка и параметрите на социалните услуги във всяка от общините на територията на областта. В географско отношение тя покрива шестте общини на територията на област Перник и обръща специално внимание на малките изолирани населени места, където живеят малобройни рискови групи. Планираните услуги и мерки за социално включване ще се изпълняват на територията на цялата област през следващите шест години (2010 – 2015 г.).

Визия: Областната стратегия за социалните услуги цели да осигури достъпни и качествени социални услуги в област Перник, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи.

Стратегията следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита на правата на човека и основните свободи, както и тези за правата на детето. Основната **ценност** е човекът и правото на всяко човешко същество да развие максимално своите възможности, без оглед на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение.

Стратегията обхваща:

- Развитието и усъвършенстването на съществуващите социални услуги през следващите 6 години (2010 – 2015);
- Разкриването на нови и иновативни социални услуги съобразно изведените приоритетни целеви групи;
- Иниципирането на междусекторни „смесени“ иновативни услуги и програми;
- Успоредното развитие на политики и мерки за социално включване в свързани сектори (образование, здравеопазване, заетост, жилищна среда и други), чрез които се решават конкретни проблеми на рисковите групи и/или се създават условия за ефективно функциониране на социалните услуги.

Приоритетните направления на Областната стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на основни критични социални проблеми на жителите в областта. Те са групирани в две посоки - отнасящи се до съдържанието на социалните услуги и до начина на функциониране и изпълнение на услугите и мерките за социално включване.

Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск и деинституционализация на грижите за деца

Обща цел 1. Да се подобри грижата за децата в семейството, като се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализираните институции, чрез:

- намаляване изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции и да се подкрепи задържането им в биологичното семейство.
- осигуряване на условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството.
- осигуряване на подкрепа на уязвимите семейства за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата.
- гарантиране равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование.
- трансформиране и закриване на специализираните институции за деца.
- развиване на алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда.

Приоритетно направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Обща цел 2. Да се създадат условия за социално включване/интегриране на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи, чрез:

- осигуряване на условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда чрез разкриване на услуги и грижа в общността.
- развиване на алтернативна резидентна грижа от семеен тип за хората с увреждания, настанени в специализирани институции.
- създаване на условия за реинтеграция на уязвими лица, групи и общности в риск.

Приоритетно направление 3: Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот

Обща цел 3. Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в областта, чрез:

- развитие на широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в семейна и домашна среда.
- осигуряване достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната.

Функционалните приоритетни направления, които подпомагат ефективното изпълнение основните дейности в Областната стратегия, обхващат:

- **Развитието на човешките ресурси с цел** повишаване на качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на

областно и общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги;

- **Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество с цел** повишаване на ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

В Стратегията са описани подробно мерките, дейностите и индикаторите за постигане на общите и конкретни цели, системата за мониторинг и оценка, отговорностите и ролите на общините и институциите на областно ниво, на доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни, необходимите ресурси – човешки и финансови, оперативният план с времева рамка за изпълнението на стратегията.

Постигането на набелязаните дългосрочни и конкретни цели в рамките на следващите шест години ще създаде условия за устойчиво подобряване на качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение. Качествената промяна в ситуацията ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори за напредъка в решаването на идентифицираните проблеми и в модернизирването на системата от социални услуги в област Перник.

Областната стратегия за развитие на социалните услуги ще се изпълнява на областно и общинско ниво с общи усилия на всички заинтересовани страни в съответствие с техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им. Общинските съвети и администрации отговарят за цялостното изпълнение на областната стратегия за развитие на социалните услуги на тяхната територия. За тази цел те разработват, приемат и прилагат общински стратегии и годишни планове за развитието на социалните услуги.

Ролите и задачите на общините и институциите на областно ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги са описани подробно и се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

В отделен раздел подробно са разработени **източниците на финансиране** на Стратегията - необходимите средства за финансиране на планираните социални услуги в областта, структурата на средствата за финансиране на социалните услуги по общини, както и други възможни ресурси и източници на финансиране. При определяне на източниците на финансиране се дава приоритет на делегирането от държавата на средства за общините, които предоставят социалните услуги съобразно местните потребности.

С изпълнението на Областната стратегия в област Перник ще се развие модерна социална политика в подкрепа на лица, семейства и общности в област Перник в съответствие с националните приоритети за деинституционализация, превенция на социално изключване и европейските ценности.

Раздел А: Контекст и оценка на нуждите

1 Контекст

1.1 Предистория: как е създадена стратегията

Областната стратегия за развитието на социалните услуги е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в област Перник – областна администрация, общински администрации и съвети, териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане (АСП), местни структури на централната държавна власт, доставчици на социални услуги и местни граждански организации (НПО).

Създаването на стратегията е иницирано от УНИЦЕФ, с цел да пилотира цялостен модел на планиране, развиване и предоставяне на социални услуги на областно ниво като по този начин спомогне за повишаване на ефективността и ефикасността на системата за социални услуги и използването на структурните фондове на Европейския съюз. Планирането е осъществено с подкрепата на областна администрация Перник с активното съдействие на местните власти в Перник, Радомир и Ковачевци и дирекциите и отделите Социално подпомагане в общините Земен, Брезник, Трън, Радомир, Перник, Ковачевци и е координирано от страна на УНИЦЕФ. Процесът на планиране стъпва на проучване на обхвата и нуждите на групи в риск в областта, извършено през март – май 2009 г. с участието на териториални работни групи в общините. Обхватът на групите в риск е определен чрез статистически данни на ДСП, РЦЗ, РИО на МОМН и общинските администрации. Потребностите на рисковите групи са идентифицирани на базата на проведени пет фокус групи и 56 дълбочинни интервюта с граждани – хора в риск, обхванати и извън системата на социално подпомагане, представители на заинтересованите институции, доставчици на услуги и НПО, граждани. Разработените услуги са базирани на нуждите, идентифицирани от хората в риск в областта. Приоритетните направления за развитие на услуги в подкрепа на хората в риск в област Перник са определени и съгласувани на областна среща с участието на заинтересовани страни. Стратегията е разработена през месец октомври 2009 година, съгласувана е със заинтересованите страни на областно и общинско ниво през ноември 2009 – март 2010 г. и се внася за утвърждаване от Областния съвет за развитие.

В процеса на планиране се включиха представители на всички заинтересовани страни от областта, обединени в работни групи на териториален принцип по общини и тематични групи по ключовите компоненти на стратегията. Работните групи участваха на доброволен принцип, мотивирани от убеждението за необходимостта от адекватна работеща областна стратегия и план за развитие на социалните услуги, която да допринесе за решаване на остри социални проблеми сред населението в област Перник.

При разработването на стратегията са следвани следните **принципи и подходи на планиране**:

- Дефиниране на нуждите от клиента и планиране на услугите в съответствие с идентифицираните потребности;

- Партньорство и планиране с участие, което осигурява приноса и взаимодействието между всички заинтересовани страни – местни, регионални и държавни институции, ведомства и организации;
- Изпълнимост и приложимост на планираните социални услуги и мерки;
- Гъвкавост при определянето на съдържанието на планираните услуги и мерки;
- Финансова и социална ефективност;
- Равни възможности за достъп.

1.2 Обхват и фокус на стратегията

Областната стратегия за социалните услуги обхваща мерки и услуги, които са необходими за осъществяване на ефективна политика за подкрепа на индивидите и групите в риск в областта, в съответствие с техните реални потребности и съвременни стандарти. За тази цел стратегията обхваща не само социални услуги и мерки, но и интегрирани политики, съществуващите ресурсите на секторите образование, здравеопазване и политика за включване на пазара на труда.

Видове услуги и обхват на рисковите групи. Областното планиране има за цел да очертае насоките за създаване на мрежа от услуги, която отговаря на нуждите на рисковите групи в област Перник и е ефективна в своето действие от управленска и икономическа гледна точка. На първо място са включени съществуващите вече услуги (като се посочва доколко те трябва да бъдат подобрени или запазени в техния настоящ вид) и развитието на нови социални услуги. Посочени са начините на достъп до тези услуги и връзката между тях. Освен това, стратегията обхваща тези хоризонтални мерки и дейности в други свързани сфери (здравеопазване, образование, жилищна политика и др.), които имат отношение към функционирането на социалните услуги и са от ключово значение за решаването на проблемите на рисковите групи и индивиди.

Стратегията предвижда социални услуги за всички рискови групи на територията на областта. В рамките ѝ са изведени нейните приоритети като целеви групи и услуги за периода на действието ѝ. Изборът на приоритетите е основан на остротата на проблемите и наличните ресурси.

Времеви обхват. Планираните услуги и мерки за социално включване ще се изпълняват на територията на областта през следващите шест години (2010 – 2015 г.) от изпълнението на актуализираната Областна стратегия за регионално развитие на област Перник /областен план за регионално развитие.

Географски обхват. Стратегията задава както областната рамка, така и параметрите на социалните услуги във всяка от общините на територията на областта. В географско отношение обхватът на стратегията покрива всички общини на територията на област Перник, като се обръща специално внимание на географската специфика на областта и многобройните отдалечени от общинските центрове населени места.

В общия контекст, създаването на областна стратегия идва да преодолее неравномерността в развитието на социални услуги. Въпреки наличието на общински стратегии, до момента развитието на социални услуги в областта и отделните общини е без достатъчно проучване на нуждите на рисковите групи и е концентрирано в областния център Перник и втората по големина община – Радомир. При тези обстоятелства, хората от различните общини в областта имат достъп до конкретни социални услуги, без да са обхванати всички рискови групи, а в повечето случаи живеещите на територията на малките общини и особено в малките населени места остават извън мрежата на социалните услуги. Област Перник се характеризира с голям брой хора в пенсионна възраст и разпръснати малки отдалечени от общинските центрове села.

1.2.1 Национални приоритети в развитието на социалните услуги

От 2000 г. държавата провежда целенасочена реформа в сферата на социалните услуги, която стартира първо в сферата на услугите за деца и след това премина и към услугите за другите възрастови групи. Реформата е насочена към деинституционализация и децентрализация на социалните услуги. От система от специализирани институции, които предлагат универсален отговор на различните потребности и проблеми на хората се премина към създаване на социални услуги в общността, които индивидуализират подхода към индивидите и групите в риск и целят интегрирането им в социалните общности. Затова отговорностите за управлението на социалните услуги на местно ниво са поети от общините. Последователната практика на децентрализация намери израз и във въвеждането на регламентите и практиката на договаряне на социалните услуги с частни доставчици.

Същевременно, в този „бум“ в развитието на социалните услуги се откриха проблемите в планирането на услугите. Както показва анализ на социалните услуги за деца в страната към края на 2007 г.¹, тяхното развитие е неравномерно на територията на страната и на областите, все още липсват услуги по превенция и за подкрепа на семействата, развиването на социални услуги се прави без подробна оценка на нуждите и планиране. Съществуващите социални услуги не са свързани в мрежа помежду си и със свързани системи – образование, здравеопазване, жилищна политика, инфраструктура.

Последните стратегически документи в областта на социалната политика са в контекста на членството в Европейския съюз и са разработени при следване на Отворения метод на координация. Националният доклад на България по стратегиите за социална закрила и социално включване 2008 – 2010 г. определя като свой фокус:

1. Ограничаването на предаването на бедността и социалното изключване между поколенията (с акцент върху детската бедност и социално изключване);
2. Активното включване за най-отдалечените от пазара на труда;
3. Равните възможности за най-уязвимите групи в обществото.

Националният план залага на:

- Превантивните мерки;
- Подкрепата на децата и семействата чрез мерки за подобряване материалното състояние на семействата и развиване на качествени и разнообразни социални услуги;
- Деинституционализацията като процес и водещо направление в развитието на социалните услуги;
- Връзка със системите на образование и здравеопазване като компоненти на концепцията за борба с бедността и социалното изключване сред децата.

1.2.2 Институционална рамка на предоставянето на социалните услуги

В обхвата на институционалната рамка за реализация на настоящата Областна стратегия за развитие на социалните услуги (2010-2015 г.) са включени органи, организации и институции от държавния, общинския и гражданския сектори. Основните институции с отговорности по отношение на планирането, създаването, предоставянето и управлението на социалните услуги в страната са:

На национално ниво:

- Министерство на труда и социалната политика (МТСП) – създава държавната политика в сферата на социалното подпомагане и социалните услуги, определя националните

¹ Подготвен от фондация “Социални реформи за развитие и интеграция” по проект финансиран от УНИЦЕФ.

приоритети, заедно с Министерство на финансите определя държавно-делегираните дейности в социалните услуги и разработва разходните стандарти за финансиране на социалните услуги;

- Министерство на финансите (МФ) – определя разходните стандарти и тавани за финансиране на социалните услуги в страната;
- Агенция за социално подпомагане – разрешава откриването и закриването на социалните услуги – държавно-делегирана дейност, разработва методики за социални услуги, инспектира социалните услуги, поддържа регистър на доставчиците на социални услуги; чрез Дирекциите „Социално подпомагане” (ДСП) се предоставят и социални услуги;
- Държавна агенция „Закрила на детето” (ДАЗД) – лицензира доставчиците на социални услуги за деца, контролира стандартите и критериите за социални услуги за деца и семейства.

На областно ниво:

- Областен управител и Областна управа, Областен съвет за развитие и областни комисии, които имат отношение към планирането изобщо във всички сфери;
- РДСП, която предоставя становища по отношение на откриването/закриването на социални услуги – държавно-делегирана дейност.

На общинско ниво:

- Общини – създават общинската политика по отношение на социалните услуги, създават, предоставят социални услуги, договарят предоставянето на социални услуги с външни доставчици, контролират тяхното качество;
- Доставчици на социални услуги;
- ДСП и отделите „Социална закрила” в малките общини управляват случаите на хора в риск и в частност – насочват потребители към социалните услуги, които са държавно-делегирана дейност;
- Местни общности – НПО, местни организации, представители на рисковите групи.

1.2.3 Стратегически документи

Стратегията е разработена в унисон с принципите на **международни нормативни актове**, визиращи насоките за осъществяване на приоритетни политики в сферата на социалното развитие, като:

- Международна харта за правата на човека на ООН;
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Глобалните цели на хилядолетието за развитие (2000-2015 г.) - приети с декларация на ООН;
- Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания;
- Европейска социална харта.

Документи на областно и общинско ниво в област Перник:

- Областна стратегия и план за регионално развитие на област Перник (2005 – 2015);
- Общински планове за развитие;
- Общински програми за закрила на детето
- Програми и стратегии, във връзка с развитието на социалните услуги на ниво община.

Областната стратегия следва и принципите на законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания и др. както и съответните подзаконови нормативни актове.

2 Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в област Перник

Областната стратегия е изградена върху изводите и препоръките от проведено проучване на нуждите на групи в риск в област Перник в периода 15.04.2009 – 15.05.2009 г.. Подробният финален доклад «Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в област Перник» е включен в Приложение №10.1. към стратегията.

Аналитичният доклад е продукт на съвместните усилия на екипа на Техническото звено и обобщава резултатите от проучването и оценката на потребностите от социални услуги в област Перник, проведено през втората половина на 2008 г., допълнено и финализирано през март – април 2009 година. Проучването е осъществено съвместно от представители на ДСП и общините в област Перник и екипа на Техническото звено (ТЗ) по деинституционализация към УНИЦЕФ. Докладът е финализиран след обсъждане и съгласуване между всички заинтересовани страни, с допълването на липсващите данни за някои от общините и социалните услуги в областта.

Проучването на ситуацията в област Перник е фокусирано върху нуждите от социални услуги, разглеждани в общия контекст на социо-икономическите проблеми, политики и мерки за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в областта. Обхватът на темите на проучването включва широк кръг социо-икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на сектора социални услуги в област Перник като достъп, капацитет, човешки ресурси и качество на наличните услуги. Потърсена е обратна връзка за нагласите и очакванията от областното планиране на заинтересованите страни – местна власт, териториални структури на АСП, граждански организации, доставчици и потребители на социални услуги.

Обобщените изводи от анализа на ситуацията и събраните конкретни данни са основа за адекватното планиране на капацитета на социалните услуги и за избора на тяхната форма – начин на осигуряване на достъп и достигане до клиентите, обслужващи едно или няколко населени места в една или повече общини, както и за разработване на „смесени” услуги. Препоръките са съобразени и с нагласите и очакванията, както на различните участници в предоставянето на услугите, така и на настоящите и потенциалните ползватели - рискови групи и индивиди, за които са предназначени социалните услуги и мерки за социално включване.

2.1 Тенденции в развитието на област Перник и фактори определящи групите в риск

Анализът на ситуацията и оценката на потребностите идентифицира основните проблеми и формулира основните въпроси, които се отнасят до състоянието и развитието на социалните услуги на територията на област Перник. В резултат от проучването са очертани основните фактори, които формират рисковите групи, нуждаещи се от социални услуги и мерки, които целят да променят причините, пораздащи конкретната ситуация на неравнопоставеност на уязвимите групи.

Основните заключения за тенденциите в **демографските процеси** в област Перник са:

- Тенденция към застаряване на населението и регресивен тип възрастова структура. С малки изключения в селата основната част от жителите са над 65 годишна възраст, а броят на самотните стари хора сред тях е преобладаващ;
- Критично ниска раждаемост с тенденция към намаление;
- Висока смъртност и отрицателен естествен прираст и продължение на тенденцията;
- Прогресивно намаление на относителния дял на лицата в трудоспособна възраст;
- Устойчива тенденция към миграционно движение и обезлюдяване на област Перник;
- Висок дял на хората с увреждания, както и на самотно живеещите стари хора, пръснати в многобройните селца и махали в областта;
- Ниска гъстота на населението, особено в малките общини.

Безработицата и ограниченият достъп до заетост е основният проблем за осигуряване на нормален стандарт на живот. Ограниченият брой работни места в област Перник се дължат на 1) малкият брой предприятия, осигуряващи заетост и съответно липса на алтернативни работни места; 2) затваряне на предприятията в резултат от икономическата криза и/или намаляване на работното време; 3) загуба на работни места за заетите извън областта – напр. в София град и други съседни области.

- Малките селища в областта притежават сходни белези на значителна изостаналост, спрямо условията на градската среда и по-ниско качество на живот.
- Изолирани населени места, следствие на недоизградена и неподдържана пътна мрежа, както и на зле организиран междуселищен транспорт.
- Висок дял на безработните с основно и по-ниско образование.
- Голямата част от места за специалисти с висше образование остават трайно незаети поради миграцията на специалисти с висше образование към София. Традиционно делът на нискоквалифицираните и нискообразованите безработни е най-голям в образователната структура на безработицата.

Анализът на данните очертава следните **проблеми и неблагоприятни тенденции в секторите:**

Образование:

- Висок дял на хората с основно и по-ниско образование в общините Трън и Земен.
- Увеличава се броят на учениците, които напускат училище, без да завършат средно образование и на нередовно посещаващите училище (особено в среден курс).
- Малка част от децата, живеещи извън градовете са обхванати в детски градини.

Здравеопазване:

Проведените срещи с граждани и представители на администрацията очертаха проблеми при достъпа до здравни услуги в областта:

- Няма осигурен постоянен денонощен достъп до медицински услуги, силно изразено в общините Трън, Земен, Ковачевци, поради многобройните отдалечени и разпръснати населени места в тях и недостатъчно развита транспортна връзка между отделните населени места;
- Ограничените ресурси на Бърза медицинска помощ при обслужване на две общини от един спешен медицински център;

- Непривлекателни лекарски практики, които остават свободни и липса на квалифициран здравен персонал в малките общини, както и съсредоточаване на квалифициран здравен персонал в областния център и в гр. София;
- Различни са проблемите, с които се сблъскват хората с увреждания: липса на здравни пътеки, които покриват разходите за лечение; ниски доходи и невъзможност за закупуване на лекарства и осигуряване на необходимото лечение; липса на транспорт до здравните заведения.

Жилища и жилищна политика:

- Жилищата са разположени неравномерно по територията на област Перник, а в селата са необитаеми и свободни, намират се в непривлекателни райони (с неподдържана пътна мрежа, без отходни канали) и са неблагоустроени, изоставени и полусъборени.
- Липсват механизми, които да стимулират инвестиции в тази насока, което ограничава възможностите на общинските власти да провеждат социална жилищна политика.
- Общините са изключително затруднени да осигурят жилища на нуждаещите се, като проблемът е по-изострен в големите и средни общини.

2.2 Идентифицирани рискови групи и потребности

При анализа на социо-демографската и икономическа картина на област Перник се открояват **основни фактори**, които пораждаат риск за различни групи от населението и формират основни рискови групи: деца, лица, семейства в неравностойно положение и стари хора, нуждаещи се от подкрепа и социални услуги. Тези фактори са свързани с:

- Безработица и ограничен достъп до заетост;
- Ограничени ресурси за автономност и зависимост от подкрепата на близки – възрастни с увреждания с нужда от подкрепа във всекидневния живо; хора в пенсионна възраст;
- Структурата на семейството – пълно или непълно семейство, многодетни семейства, здравословни и образователни проблеми;
- Увреждане и/или сериозни здравословни проблеми на лицето или на член от семейството;
- Ниско образование (включително и неграмотност), липса на професионална квалификация, които водят до неравностойна позиция на пазара на труда и социална изолация;
- Социално изключване и принадлежност към уязвими етнически малцинства и семейства, в които децата рискуват да повторят социалния модел на родителите си (характерно предимно за общините Перник и Трън);
- Изолираност на населеното място с нарушени транспортни връзки и комуникация с общинския и областния център;
- Възраст – концентрация на пенсионери и стари хора, живеещи в изолираните малки населени места, с крайно ограничен достъп до здравна грижа и услуги.

В резултат от анализа на рисковите фактори се обособяват няколко **ключови рискови групи**, които са обект на въздействието на настоящата Областна стратегия.

Една от най-застрашените групи в риск са **децата**, те се разглеждат като деца, отглеждани се извън семейства и деца, отглеждани се в семействата:

- **Деца в специализирани институции.** Децата, отделени от своите семейства, са от най-уязвимите групи в обществото. Към 30.05.2009 г. настанени в

специализирани институции в областта са 89 деца по данни на самите институции. Част от децата в СИ са от община Перник, което улеснява прилагането на мерки за подкрепа на семейството при отглеждане на детето. Анализът на настаняванията (проведено от УНИЦЕФ – 2007 г.) показва, че по-голямата част от децата са настанени поради бедност на семейството и/или negliжиране на детето. Реинтеграцията на детето в семейството изисква развитие на мерки и услуги в общността, развиване на родителски капацитет, подкрепа на нуждаещи се семейства за осигуряване на жилище, посредничество и активна подкрепа за включване на пазара на труда и др. За да се интегрират в семейството, е необходимо да се търси допълнителен институционален механизъм и да се повиши работата, както в СИ, така и в ДСП, за изграждане на връзка със семейството и за подкрепа при отглеждане на детето.

- **Децата с увреждания, които се отглеждат в семейна среда.** По данни на общините регистрираните деца с увреждания в областта през 2008 г. са 320. Проведеното проучване на нуждите сред близки на деца с увреждания показва следните направления, в които има нужда от подкрепа: осигуряване на достъпна среда, диференциране на услуги за деца с различни по вид и степен увреждания, осигуряване на транспорт от селата и в рамките на града до социалните и здравни услуги; осигуряване на гъвкава дневна и почасова грижа, увеличаване на достъпа до образование, интеграция на децата с увреждания с връстниците им.
- **Децата, необхванати, нередовно посещаващи, в риск от отпадане и отпаднали от училище.** По официални данни през последните три години има тенденция на намаляване на отпадналите от училище деца. Най-многобройни са нередовно посещаващите училище деца от ромски произход в община Перник. Срещите със заинтересовани страни показаха като проблем липсата на направления в ЦОП Перник за работа с деца в риск от отпадане. За задържането им в училище и за предотвратяване на бъдещи рискове от социална изолация са необходими дейности за компенсиране на образователните пропуски, мотивиране на децата за посещение и задържане в училище, дейности за запълване на свободното време и за мотивация на родителите за ангажиране в образованието на своите деца.
- **Децата с проблемно поведение.** Те са основна група в риск, заради случаите на агресивно поведение на деца. Основни сфери на интервенция са запълване на свободното време на децата, преодоляване на поколенческите конфликти, специализирана подкрепа на семейството. Единични са случаите на **деца, извършили кражба и насилие** (в общините Радомир, Трън и Брезник – 27 случая). 43 случая на деца са регистрирани в Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни само в община Брезник. В Перник като рискова група, на която трябва да се обърне внимание са **децата, живеещи на улицата и negliжираните деца** (по-малко от 30 деца за 2008 г.). **Децата, жертви на насилие са** друга рискова група, особено в община Перник (74 случая за периода 2006 – 2008 година; в Радомир са регистрирани 29 случая, в община Трън – 7, в община Брезник – 6, в Земен – 3).
- **Уязвими семейства с деца в риск.** Подкрепата на семействата, а не само на децата в риск, ще създаде условия за задържане на децата в семействата им и за повишаване на качеството на грижа към тях. Тук са включени многодетни и/или непълни семейства; деца, чиито родители са в чужбина; деца на родители със зависимости и т.н. **Децата от многодетни семейства** в общините

Ковачевци, Трън, Брезник и Земен са общо 125. Необходимо е допълнително проучване каква част от децата, настанени в институции, идват от многодетни семейства. Нужни са мерки за подкрепа на отглеждането на детето и подпомагане на родителите при намиране на работа. **Децата в непълни семейства** са 160 - най-големи са групите на деца, отглеждани от самотни родители в общините Брезник, Трън и Ковачевци, (съответно 63, 52 и 17 деца).

Уязвима група са **хората с увреждания** – в област Перник (без данни за община Брезник) са регистрирани общо 11 995 пълнолетни с увреждания в общините Трън, Земен, Ковачевци, Перник и Радомир. Делът на хората с увреждания е най-висок в общините Радомир, Земен и Перник. В групата на **хората с увреждания** се обособяват **няколко специфични подгрупи**, които имат нужда от диференцирана подкрепа:

- **Хора с повече от едно хронично заболяване**, даващо степен на инвалидност и хора с увреждания, които имат нужда от придружител, подкрепа във всекидневния живот.
- **Самотни възрастни хора с увреждания** – в някои населени места в община Земен почти една трета от живеещите в тях са хора с увреждания. В по-големите села в община Радомир също има значими групи на хора с увреждания.
- **Възрастни с психични заболявания** – определени са като основна група в риск от представители на общините и ДСП в област Перник. По данни на ДСП през 2008 година в областта са регистрирани 527 човека.
- **Възрастни с увреждания, настанени в специализирани институции** - на територията на област Перник има една институция за възрастни хора с физически увреждания в община Трън - капацитет 40 клиенти и е с пълна заетост през последните три години. По-голямата част от настанените (80%) са хора над 61 години. Домът обслужва основно областта и община Трън - 50 % от настанените са от областта, а 40 % са от общината. В Брезник се намира частен дом за възрастни хора, в които са настанени и лица с увреждания, но те не са от областта. В СИ в други области са настанени общо 52 лица от област Перник.

Социална група, идентифицирана в аналитичния доклад като една от застрашените, е тази на **самотно живеещи стари хора** (над пенсионна възраст) и тези, живеещи в отдалечени изолирани населени места. Тревожно е, че в отделни общини делът на населението в над трудоспособна възраст достига около и над петдесет процента - Ковачевци (54,7%), Земен (48,3%), Трън (44,1%). Негативната възрастова структура в област Перник определя и висок коефициент на зависимост на възрастното население - около 30,5%. Основните им потребности са свързани със затруднен достъп до здравни и социални услуги, помощ в ежедневието им бит, възможности за общуване и социални контакти.

- **Самотно живеещите стари хора** в изолирани населени места са основна рискова група в общините Ковачевци, Земен, Трън и Брезник, в община Радомир самотните стари хора са 890. Характерно за областта са разпръснати и отдалечените от общинския център населени места, както и отдалечените махали в рамките на селото. Изолираността и обезлюдяването на селата обрича живеещите в тях хора, доколкото взаимопомощта е основният ресурс на подкрепа, с който разполагат. Изключително е затруднен достъпът до здравни и социални услуги (в общините Земен и Трън има места, където Бърза помощ не може да стигне). Допълнително идентифицирани нужди са необходимост от подкрепа при водене на домакинството и извършване на дребни битови услуги.

- **Стари хора, настанени в специализирани институции** – на територията на областта функционира само една специализирана институция за стари хора. Общо настанените в СИ в пенсионна възраст в областта и в СИ извън област Перник са 134 (предимно от общините Земен, Радомир, Ковачевци и Трън). Чакащите са 38 за настаняване в община Радомир, където е домът за възрастни хора. Основната причина за постъпване в дом е нуждата от почивка и затруднение при поемане на всекидневните грижи. В много случаи мотив е и разтоварване на децата от поетите отговорности по отглеждане на родителите.

В рамките на настоящата стратегия са изведени няколко рискови групи сред **уязвимите общности и лица в неравностойно положение**:

- **Безработни лица** – в тази група преобладават младежи, завършили образованието си; продължително безработни лица без квалификация, особено от етнически общности; безработни самотни родители с деца до 3-годишна възраст; безработни лица, изтърпели наказание “лишаване от свобода”; безработни в предпенсионна възраст; други групи безработни лица. Техните потребности се свързват с изолация от пазара на труда и необходимост от обучения за активно включване на пазара на труда. През последните години се наблюдава увеличаване на безработните. Например, в община Радомир има 900 ново регистрирани безработни за първото тримесечие на настоящата година. В общините Перник, Радомир и Трън се очертава значима група на безработни младежи между 18 и 29 години. Образованието излиза като фактор в случаите на социална изолация и бедност и е основна предпоставка за трайна безработица - хората с основно и по-ниско образование са голяма група, като най-многобройна е в община Земен (без основно образование са 942, а със основно образование – 1535 или 87% от всички жители). В община Трън неграмотните са 111, а хората с основно и по-ниско образование 1369, или 28% от населението в общината.
- **Етнически общности в неравностойно положение** В настоящата група са включени социално изолирани граждани предимно от ромски произход от общините Перник и Трън. В тези групи са налице различни фактори, подкрепящи бедността – ранно отпадане от училище, ниско образование и квалификация на голяма част от жителите, трайна безработица и липса на трудови навици за част от тях, ограничени възможности за заетост, лоши битови условия, липса на достъп до здравни, социални, образователни услуги.

2.3 Анализ на дефицитите на услуги и мерки – общи заключения

В анализа на социалните услуги се оценяват възможностите на наличните ресурси за предотвратяване на рисковете и тяхното преодоляване. Наличните услуги в област Перник са разглеждани в следните групи – услуги за деца и младежи; услуги за възрастни лица и стари хора; услуги за деца и лица с увреждания. Във всяка от трите групи се има предвид, както специализираните институции, така и услугите предоставяни в общността за съответните рискови групи. Анализът на социалните услуги разглежда социалните услуги общо за област Перник и за отделните общини. Услугите са представени по отношение на: капацитет, дейности, достъп, човешки и материални ресурси, основни проблеми и налични идеи за развитие.

Очертават се следните изводи:

- В сравнение с други области в страната в област Перник няма голям брой специализирани институции, както за деца (ДДЛРГ-с.Дрен и ДМСГД – гр.Перник),

така и за възрастни (ДВФУ-с.Слишовци, ДСХ-Радомир и Частния ДСХ – Брезник), което е предпоставка за улеснен процес на деинституционализация.

- Предизвикателство към процеса на деинституционализация на грижите за деца в област Перник може да окаже по-големият брой на настанените деца от други области (63% от децата в ДДЛРГ с. Дрен и 30% от децата в ДМСГД – гр.Перник, съгласно изследването на УНИЦЕФ на настаняванията на децата през 2008 г.) и е възможно забавено стартиране на работата със семействата на настанените деца от страна на персонала в институциите.
- Предлагащите социални услуги в общността не покриват реалните потребности и не обхващат всички рискови групи - развитите услуги в повечето общини са насочени предимно към една конкретна рискова група и не обхващат останалите нуждаещи се, живеещи на същата територия. По-голямата част от услугите в общността са насочени към хората с увреждания.
- Услуги в общността за деца са развити само в общините Перник и Радомир, където е и най-големият брой детско население. Те посрещат приоритетно нуждите на деца с увреждания и деца жертви на насилие.
- В област Перник услугите, свързани с оказване подкрепа на родители и деца (училище за родители, училищна подкрепа, информиране на децата за техните права и отговорности, услуги за свободното време на деца) са ограничени.
- Слабо развити са услугите за приемна грижа; подкрепа на деца и младежи с отклоняващо се поведение; на деца в риск за отпадане от училище.
- Персоналът от услугите се нуждае от обучения и супервизии, системна подкрепа за развитие и директна работа с клиенти. В малките населени места и общини често липсва или не е достатъчен квалифицираният персонал.
- Положителното е, че в община Перник функционират междусекторни услуги за деца и младежи, които не са типологизирани в правилника, но посрещат конкретни нужди на общността. Насочени са основно към здравна и психосоциална подкрепа и имат капацитет за работа в мрежа.
- Най-развитата услуга в общността за стари хора е Домашният социален патронаж, който би могъл да разшири обхвата на дейностите за подобряване на социалната подкрепа на клиентите чрез търсене на възможности за допълнително финансиране, което да намали броя на хората, които се отказват от ползване на услугата, поради завишаване на таксите.

Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги

3 Визия и цели

3.1 Визия

Областната стратегия за социалните услуги цели да осигури достъпни и качествени социални услуги в област Перник, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи.

3.2 Ценности и принципи

Основна ценност в социалната работа е човекът и правото на всяко човешко същество да развие максимално своите възможности, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. При планирането и предоставянето на социални услуги Областната стратегия следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита на правата на човека и основните свободи, и за правата на детето и утвърждава следните **ценности**, споделени от всички заинтересовани страни в област Перник:

- Уважение и признание на достойнството на всеки човек, общност и група;
- Толерантност и закрила от дискриминация, признаване на различията като ценност и ресурс за развитие;
- Благосъстояние на децата и на всички жители на област Перник;
- Гражданско участие в планирането и в наблюдението на изпълнението на Областната стратегия;
- Зачитане на равнопоставеността на половете при планирането и достъпа до социални услуги.

Всички страни, ангажирани с разработването на Областната стратегия, се обединиха около следните **принципи и подходи**, които ще бъдат следвани при изпълнението на планираните дейности и мерки:

- Социални услуги, които отговарят на реалните нужди на рисковите групи;
- Осигуряване на най-добрия интерес на потребителя;
- Индивидуализиране на оценката и на грижата за потребителя;
- Насърчаване на услугите в общността и ограничаване на услугите от резидентен тип;
- Гарантиране на равен достъп до услуги на всички жители на област Перник и достигане на услугата максимално близо до местоживеенето на потребителите;
- Достъп до услуги в изолирани населени места чрез мобилност на услугите, иновативност и гъвкавост в планирането и управлението;
- Интегриран подход към решаването на проблемите на целевите рискови групи;
- Проактивност в обхващането на рисковите групи;

- ☞ Добро управление, ефикасност и ефективност на социалните услуги, мрежи и партньорства;
- ☞ Надграждане над добрите практики и опит в услугите; постоянно повишаване на квалификацията и уменията и учене от собствения опит;
- ☞ Постоянно оптимизиране на качеството на социалните услуги.

3.3 Приоритети на областната стратегия

3.3.1 Приоритетни направления

За да се постигне качествена промяна в социалната среда и желаното бъдещо равнище на социалните услуги, предначертано от визията на Стратегията, е необходима целенасочена интервенция в няколко приоритетни направления.

Ключовите приоритетни направления на Областната стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на ключови/критични социални проблеми на жителите на областта. Приоритетните направления са групирани в две посоки - отнасящи се до съдържанието на социалните услуги и до начина на функциониране и изпълнение на услугите и мерките за социално включване.

Избраните **приоритетни направления за съдържанието на социалните услуги** включват:

1. Превенция за деца и семейства в риск и деинституционализация на грижите за деца

Това са широк кръг от услуги в общността за деца и семейства в риск, насочени към превенция на рисковите фактори за развитието на децата и уязвимостта на семействата. Деинституционализация на грижите за деца ще донесе коренна промяна в социалните услуги в областта, осъществявана чрез развитието на широка мрежа от услуги с цел подкрепа на семействата в риск за грижа за децата и превенция на изоставянето, както и извеждане на децата от специализираните институции.

2. Развитие на социални услуги в общността за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Стратегията ще допринесе за създаването на добър модел на грижи за хората в неравностойно социално положение осигурявайки достъп до качествени социални услуги в общността, така че нуждаещите се да не напускат собствения си дом и общност, подобряване достъпа до качествени здравни услуги и образование, както и интегриране на пазара на труда.

3. Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот

Създаване на условия за качествено предоставяне на грижи за старите хора, насочени към повишаване качеството на живот на хората от третата възраст, като се съблюдава принципът за независим живот в семейната среда или в близост до нея. Услугите, отличаващи се с домашна атмосфера, са съобразени с индивидуалните потребности, желания и условия на живот.

Функционалните приоритетни направления, които подпомагат ефективното изпълнение основните дейности в Областната стратегия, обхващат:

4. Развитие на човешките ресурси

В процеса на планирането недостигът на квалифициран персонал за разкриване на социалните услуги е идентифициран от всички участници като един от основните рискове за реализацията на стратегията. Затова изграждането на необходимия капацитет за управление и за предоставяне на социални услуги се очертава като крайно необходима мярка – условие както за изпълнението на планирания обем социални услуги и мерки, така и за постигане на качеството на услугите в съответствие със съвременните стандарти.

5. Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество

Въвеждането на ефективна система от социални услуги на областно ниво изисква активно партньорство между общините в област Перник за развиване на конкретни социални услуги и мерки за социална подкрепа. Характерът на проблемите на хората в риск изисква комплексна намеса, която може да се постигне само чрез връзки на взаимодействие между различните публични и социални сектори – социални услуги и подпомагане, образование, здравеопазване, заетост, инфраструктура и жилищна среда.

3.3.2 Приоритетни целеви групи

Планираните дейности в Областната стратегия ще обхванат всички рискови групи, изведени при анализа на ситуацията. Определянето на приоритетни целеви групи в никакъв случай не изключва останалите рискови групи, но задава основния фокус на интервенцията през периода на стратегията. **Приоритетните целеви групи**, към които са насочени социалните услуги и мерки за социално включване в област Перник са:

- Уязвими семейства с деца в риск;
- Деца необхванати, отпаднали и в риск от отпадане от училище;
- Деца, отглеждани в специализирани институции;
- Хора с увреждания;
- Хора в риск от всички целеви групи, живеещи в изолирани малки населени места, без достъп до социални и др. услуги;
- Стари хора, със специален фокус към самотно живеещите в селски райони.

3.4 Цели

3.4.1 Общи и конкретни цели

Областната стратегия предвижда да осигури достъпни и качествени социални услуги в област Перник, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи. Във всяко приоритетно направление на Областната стратегия са набелязани общи и специфични цели и задачи:

Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск и деинституционализация на грижите за деца

Обща цел 1. Да се подобри грижата за децата в семейството, като се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализираните институции, чрез:

- **Специфична цел 1.1.** Да се намали изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции и да се подкрепи задържането им в биологичното семейство.
- **Специфична цел 1.2.** Да се осигурят условия за развитие на децата с увреждания отглеждани в семейството.
- **Специфична цел 1.3.** Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата.
- **Специфична цел 1.4.** Да се гарантира равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование.

- **Специфична цел 1.5.** Да се трансформират и закрият специализираните институции за деца.
- **Специфична цел 1.6.** Да се развият алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда.

Приоритетно направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Обща цел 2. Да се създадат условия за социално включване/интегриране на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи, чрез:

- **Специфична цел 2.1.** Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда чрез разкриване на услуги и грижа в общността.
- **Специфична цел 2.2.** Да се развие алтернативна резидентна грижа от семеен тип за хората с увреждания, настанени в специализирани институции.
- **Специфична цел 2.3.** Създаване на условия за реинтеграция на уязвими лица, групи и общности в риск.

Приоритетно направление 3: Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот

Обща цел 3. Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в областта, чрез:

- **Специфична цел 3.1.** Да се развие широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в семейна и домашна среда.
- **Специфична цел 3.2.** Да се осигури достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната.

Общите и специфичните цели във **функционалните приоритетни направления** на Областната стратегия включват:

Приоритетно направление 4: Развитие на човешките ресурси

Обща цел 4. Да се гарантира качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на областно и общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги.

- **Специфична цел 4.1.** Да се създаде Ресурсен център за развитие на човешките ресурси в област Перник.
- **Специфична цел 4.2.** Да се стимулира развитието на административния и организационния капацитет на областно и общинско ниво за прилагане на интегрирана грижа и политики към хора и групи в неравностойно положение.
- **Специфична цел 4.3.** Да се осигури подкрепа на персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти.

Приоритетно направление 5: Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество

Обща цел 5: Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

- **Специфична цел 5.1.** Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги.
- **Специфична цел 5.2.** Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

3.4.2 Ключови индикатори за постиженията на Стратегията в област Перник

Постигането на набелязаните дългосрочни и конкретни цели в рамките на следващите шест години ще създаде условия за устойчиво подобряване на качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение. Качествената промяна в ситуацията ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори за напредъка в решаването на идентифицираните проблеми и в модернизирането на системата от социални услуги в област Перник.

Основните индикатори за промяната в системата на социалните услуги в област Перник, постигната в рамките на областната стратегия, са:

- Промяна в съотношението между предоставяните типове социални услуги за деца чрез увеличаване на дела на услугите в общността и намаляване на услугите от резидентен тип – съотношение 6:1 на ползвателите в полза на услугите в общността;
- Увеличена степен на териториално обхващане на рисковите общности и индивиди чрез развитие на мобилни услуги за нуждаещи се хора и пръснати рискови групи от изолирани населени места върху 70% от територията на област Перник;
- Закрити 2 (от 2) специализирани институции за деца в област Перник (ДДЛРГ и ДМСГД) и трансформирана 1 резидентна услуга за деца (SOS детски селища Дрен);
- Намаляване на броя на изоставените деца с 20% годишно;
- Работещ Регионален ресурсен център за развитие на човешките ресурси в област Перник;
- Повишен капацитет за управление на СУ на поне 25 представители на администрацията, дирекции социално подпомагане и поне 50 души персонал на доставчиците на услуги в област Перник;
- Осъществени поне 3 междуобщински социални услуги, обхващащи потребители от повече от 1 община;
- Инициирани и развити поне 2 смесени междусекторни услуги и/или мерки (проекти) за социално включване на уязвими общности и рискови групи.

Ключовите качествени индикатори за успеха на осъществената интервенция по отношение на постигнатата **промяна в ситуацията в област Перник и ползите за рисковите групи** в резултат от шестте години изпълнение на Стратегията са:

- Осигурена подкрепа за поне 20% от уязвимите семейства и деца в област Перник;
- Предотвратена институционализация на 90% от децата в риск от изоставяне чрез реинтеграция в семейството, настаняване при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване;
- Намаление с 90% на броя на децата, отглеждани в специализирани институции в и извън област Перник;
- Намаление с 80% на отпадналите от училище деца;
- Създаден капацитет за обхващане на поне 30% от децата с увреждания в област Перник в услуги за медицинска и социална рехабилитация и/или в различни форми на заместваща, дневна грижа;

- Подобрени условия за самостоятелен живот в домашна среда на 20% от хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент;
- Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за поне 25% от старите хора в област Перник с приоритетно обхващане на самотноживеещите в изолирани населени места извън общинските центрове;
- Развити и работещи поне 3 нови за област Перник услуги за деца и семейства, функциониращи на областно ниво (като приемна грижа, звено “майка и бебе”, ранна превенция на изоставянето).
- Предотвратена преждевременна институционализация на най-малко 80-90 самотно живеещи стари хора чрез развитите услуги за грижа в домашна среда (с мобилен компонент).

4 Интервенция – социални услуги и мерки

Планираната интервенция очертава общата картина на развитието на мрежа от социални услуги на две нива – областно и общинско за периода от 2010 до 2015 година. В плана се конкретизират приоритетите на областно и общинско ниво, както и видовете услуги, които ще се развиват в област Перник. Стратегията обхваща:

- Развитие и усъвършенстване на **съществуващите социални услуги** през следващите 6 години (2010 – 2015);
- Разкриване на нови и иновативни социални услуги за изведените приоритетни целеви групи;
- Инициране на **междусекторни „смесени” иновативни услуги** и програми;
- Успоредно развитие на **политики и мерки за социално включване** в свързани сектори (образование, здравеопазване, заетост, жилищна среда), чрез които се решават конкретни проблеми на рисковите групи и/или се създават условия за ефективно функциониране на социалните услуги.

Към всяко приоритетно направление са описани услугите и мерките, като се правят препратки и уточнения в случаите, при които една социална услуга изпълнява дейности, отнасящи се до две или повече приоритетни направления или конкретна цел. Социалните услуги и дейности се разглеждат като система от услуги, които си взаимодействат и допълват, за да се постигне ефект и реална полза за обхванатите целеви групи.

4.1 Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск и деинституционализация на грижите за деца

Обща цел 1. Да се подобри грижата за децата в семейството, като се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализираните институции, чрез:

Специфична цел 1.1. Да се намали изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции и да се подкрепи задържането им в биологичното семейство, чрез:

- Мярка 1.1.1. Комплексна програма за ранна превенция на изоставянето и задържане на новородените деца в биологичното семейство;

- Мярка 1.1.2. Развитие на мрежа от ЦОП за обхващане на децата и семействата в риск в област Перник;
- Мярка 1.1.3. Осигуряване на грижа при близки и роднини за изоставени и negliжирани деца;
- Мярка 1.1.4. Услуги в подкрепа на осиновяването;
- Мярка 1.1.5. Развитие на Приемната грижа в област Перник;
- Мярка 1.1.6. Общински и областни програми и мерки за здравна профилактика и семейно планиране;
- Мярка 1.1.7. Общински и областни програми/мерки за подкрепа на уязвими семейства за създаване на условия за задържане на детето в семейството.

Мярка 1.1.1. Комплексна програма за ранна превенция на изоставянето и задържане на новородените деца в биологичното семейство

Дейностите целят „затваряне на входа” към специализираните институции (СИ). За да се предотврати изоставянето на новородени деца на ниво родилен дом е необходимо работата по превенция да започне преди раждането на детето - успехът на превенцията зависи от ранната навременна намеса и продължителността на социалната работа с бъдещата майка, нейното семейство и близко обкръжение.

Дейност 1.1.1.1. Стартиране на програма Ранна превенция за „затваряне на входа” на изоставянето на деца в ранна възраст (от 0 до 3 години), включително на новородени деца на ниво родилен дом. По своя характер програмата е смесена междусекторна услуга в социалната и здравната сфера, координирана от социални работници към съществуващия **ЦОП Перник**. Програмата включва дейности, изпълнявани съвместно от ЦОП, ОЗД, родилно отделение в гр.Перник, с подкрепата на личните лекари и здравните медиатори и други социални услуги в общността като семейно планиране за намаляване на случаите на непланирана бременност, която може да доведе до изоставяне на дете, ранно регистриране на бременността за бременни жени, за които има риск да изоставят детето си.

Обхватът на дейностите за ранна превенция изисква смесен екип от специалисти – здравни и социални работници, юристи, психолози, трудотерапевти и други, включване на социален работник, който да работи на място в болницата като консултант по кърмене и отглеждане на бебе към родилно отделение (с назначение като член на екипа към ЦОП-Перник или към болницата). Дейностите включват:

- Предоставяне на информация, социални и психологически консултации, правна подкрепа, посредничество за решаване на социални проблеми и/или насочване към други социални услуги за младите майки в риск да изоставят детето си;
- Организация на мрежа за активно издирване на семейства и обхващане на рисковите бъдещи майки от всички общини в програмата за ранна превенция, със специално внимание към мобилната работа във високо рискови общности за установяване, регистриране и проследяване на бременността и – при риск от изоставяне – предоставяне на социални дейности и консултиране на място за предотвратяване на изоставянето на детето.
- Подкрепа и пряка работа от здравните медиатори в обособени ромски квартали за работа с рискови бъдещи бременни майки. Здравните медиатори за високорисковите общности (*назначени съгласно мярка 2.3.1.*) ще се включат също в работата по превенция на изоставянето на деца от ромската общност – както новородени, така и деца на по-късна възраст.
- Подкрепа на бременни жени за по-лесна бременност, раждане и удовлетворяване на първите нужди на бебето – емоционални и материални;

- Подкрепа за майките и семействата на новородени деца с увреждания - ще бъдат включени социални работници и/или психолози, със специална подготовка и умения за работа с родители на деца с увреждания.

Дейност 1.1.1.2. Разкриване на Звено „Майка и бебе” (ЗМБ) на областно ниво

ЗМБ ще предоставя временно настаняване до 6 месеца на бременни жени и майки в риск да изоставят децата си, социална работа за насърчаване на родителската привързаност, подпомагане на младите майки чрез социално, психологическо и юридическо консултиране и подкрепа. Услугата ще се разкрие в областния център - град Перник, инициирана от община Перник, като ще обхване бременни и майки с деца от цялата област. ЗМБ ще установи ефективни комуникационни канали и взаимодействие с действащите ЦОП и Дирекции”СП” за обхващане и осигуряване на подкрепа за майките в риск от общините в областта. През 2012 г. ще стартира подготовката за проучване на ресурсите и планиране за изграждане ЗМБ с капацитет 6 майки с деца.

Мярка 1.1.2. Развитие на мрежа от ЦОП за обхващане на децата и семействата в риск в област Перник

Областната стратегия предвижда утвърждаване на дейностите във вече съществуващите Центрове за обществена подкрепа в общините Перник и Радомир, както и създаване на ЦОП в община Трън, който да подкрепя и клиенти от община Брезник.

Преките дейности на ЦОП включват разнообразни услуги за превенция на изоставянето на деца на ранна и по-късна възраст, превенция на отклоняващото се поведение, насилието, подкрепа и консултиране на рисковите групи – деца и семейства. В съответствие с широкия спектър на съдържанието на тази социална услуга, планираните ЦОП ще осъществяват разнообразни дейности за развиване на родителския капацитет и уменията за отговорно родителство, училище за родители, подкрепа за деца и семейства с рисково поведение и пр., както и социална работа в подкрепа на процеса на деинституционализация и закриване на специализираните институции за деца. Подкрепата за рисковите групи – за децата и техните семейства се осъществяват не само в сградата на ЦОП, но и в дома на уязвимите семейства. Освен това Центровете за обществена подкрепа имат и мобилен компонент, с който се осигуряват възможности за посещение в дома на семейства в риск, живеещи в изолирани населени места извън общинските центрове.

Дейност 1.1.2.1. Продължение на дейностите на ЦОП Перник

Фокусът на дейностите на ЦОП Перник (капацитет 20 през 2009 и планиран капацитет 40 за 2010 г.) е подкрепата за семейства с деца в риск, достъп до образование, превенция и закрила на деца в риск и др. Необходимо е паралелно да се развиват и услуги в подкрепа на деинституционализацията и реинтеграция за осигуряване на семейна среда за деца от СИ и младежи от общината, приемна грижа на подкрепа на родители, кандидат-осиноводители и осиноводители, консултиране и обучения за добро родителство (училище за родители). Постепенно разширяване на капацитета и на териториалния обхват на съществуващия ЦОП - Перник – до 60 места след 2011 г. за обхващане на децата и семействата в риск от цялата община Перник чрез мобилен екип / услуги.

Дейност 1.1.2.2. Продължение на дейностите на ЦОП Радомир

ЦОП Радомир (със 120 потребители през 2009) е разкрит като услуга в рамките на програмата “Подкрепа на семейството” на Сдружение SOS-Детски селища и работи със семейства и деца в риск, училищна подкрепа, консултиране и обучения за добро родителство (училище за родители), семейно планиране, професионално ориентиране. Необходимо е разширяването на дейностите за превенция на изоставянето, услуги в подкрепа на деинституционализацията за реинтеграция и осигуряване на семейна среда за деца и младежи от общината, развитие на приемна грижа.

Постепенно разширяване на териториалния обхват на съществуващия ЦОП – Радомир към обхващане на децата и семействата в риск от селата към община Радомир и съседните общини – Земен и Ковачевци чрез мобилни услуги (след 2011 г.) и увеличаване на капацитета с още 20 места. Новите дейности може да се реализират след разширяване на екипа и осигуряване на държавно финансиране като държавно-делегирана дейност.

Дейност 1.1.2.3. Разкриване на нов ЦОП– Трън.

Планираната услуга ще се разкрие и управлява от община Трън, но ще обслужва потребители и от община Брезник. ЦОП ще извършва следните услуги: семейно консултиране, подкрепа и развитие на родителски умения, превенция на насилието и negliжирането, семейно планиране, приемна грижа, осиновяване, превенция на отпадането от училище, превенция на отклоняващо се поведение и работа с деца с отклоняващо се поведение. Планирани са 3 етапа в развитието на ЦОП-Трън:

- Разработен проект за ЦОП в гр. Трън с капацитет 40 места през 2010 г. по ОП “Развитие на човешките ресурси”.(В случай, че проектното предложение не бъде одобрено, се планира – разкриване на услугата през 2011 г. и утвърждаването ѝ като държавно-делегирана дейност през 2012 г.).
- Разширяване с обхващане на децата и уязвимите семейства в риск от съседната община Брезник (или създаване на филиал) след 2012 г.
- Създаване на мобилен екип за обхващане на селата от двете общини – Трън и Брезник, като постепенно се разширява капацитета до 70 места през 2014 г.

Мярка 1.1.3. Осигуряване на грижа при близки и роднини за изоставени и negliжирани деца, лишени от родителска грижа

Дейност 1.1.3.1. Съвместни дейности на ОЗД и ЦОП за настаняване в семейства на близки и роднини на деца от СИ, изоставени деца и на деца в риск от изоставяне.

Дейност 1.1.3.2. Оказване на продължаваща подкрепа от ОЗД и ЦОП за семействата на близки и роднини, в които са настанени деца, лишени от родителска грижа – консултации, посредничество и съдействие.

Мярка 1.1.4. Услуги в подкрепа на осиновяването

Дейност 1.1.4.1. Съвместни подкрепящи услуги между ЦОП и ОЗД при осиновяването на деца, като се планира част от дейностите на ОЗД да се насочат към центъра – обучение на кандидат – осиновителите, наблюдение и подкрепа на осиновителите в следосиновителния период, Услугите ще са насочени към:

- консултиране, информиране;
- мотивиране и обучение за кандидат-осиновители,
- подкрепа в следосиновителния период.

Мярка 1.1.5. Развитие на Приемната грижа в област Перник

Услугата приемна грижа ще се развива на областно и общинско ниво в област Перник с цел сключване на договор на 25-30 приемни семейства (професионални и/или доброволни) средногодишно, считано от 2011 г., или 100-120 приемни семейства за целия период на Стратегията. В резултат се очаква в приемните семейства да се отглеждат около 130-140 деца към края на Стратегията.

Дейност 1.1.5.1. Развиване на Приемната грижа на областно ниво с подкрепата на УНИЦЕФ.

- В община Перник като областен център се сформира екип – “Областен център по приемна грижа”, който ще стимулира, реализира и координира работата по набиране, оценяване, обучение на кандидатите за приемни родители и подкрепа на приемни семейства.
- Изработване на областен план за действие на приемната грижа, който ще се разработи от РДСП и Областния център по Приемна грижа през 2010 г. Планът ще се фокусира върху взаимодействието на всички заинтересовани страни в областта и ще се предвидят стъпките за развитие, разпределението на задачи и съвместната работата на местните ЦОП, НПО и Областния център в мрежа.
- Съществуващите и новоразкритите Центрове за обществена подкрепа ще бъдат подкрепени за развитие на социалната услуга - приемна грижа от горепосочения “Областен център по приемна грижа”.

Дейност 1.1.5.2. Развитие на дейности по приемна грижа в съществуващите и бъдещите ЦОП в общините от областта.

- информационни кампании, обучение, подбор и наемане на приемни родители, наблюдение и подкрепа за приемните родители и приемните деца, възстановяване и/или поддържане на връзки със семейството;
- методическа помощ и подкрепа на персонала на ЦОП, ОЗД в малките общини, както и на местни неправителствени организации, които работят по приемна грижа на общинско ниво; обучение на общинските комисии за детето по приемна грижа и други свързани с развиване и предоставяне на социалната услуга “Приемна грижа”.

Дейност 1.1.5.3. В рамките на приемната грижа - създаване на алтернативни форми за краткосрочна грижа за изоставени деца (новородени и по-големи) с настаняване по спешност като превенция на настаняването в СИ. Определяне на 3-5 професионални приемни семейства в областта за спешно, краткосрочно настаняване на изоставени деца – новородени и на по-късна възраст – за периода на процедурите по осиновяване, или за намиране на решение за грижата за детето (настаняване при близки и роднини, приемна грижа или ЦНСТ). Координация от ЦОП, заедно с ОЗД.

Мярка 1.1.6. Общински и областни програми/мерки за здравна профилактика и семейно планиране

Дейност 1.1.6.1. Прилагане на цялостна програма за здравна профилактика на майчинството/бременността, насочена към нежелана и рискова бременност във всички общини на област Перник.

Целта на програмата е да подобри здравната профилактика за всички бъдещи майки в съответствие с националните приоритети. Целевите мерки в сферата на здравеопазването на общинско и областно ниво трябва да обхванат всички бъдещи майки в област Перник чрез здравна профилактика и задължителна пренатална диагностика на риска от увреждане. При изпълнението на тези мерки, личните лекари, женската консултация и акушерките ще идентифицират случаи на потенциален риск от изоставяне на дете и да насочват към програмата Ранна превенция и ОЗД.

Дейност 1.1.6.2. Здравно-социални програми за семейно планиране – информиране и консултиране, обучения. Програмите ще се изпълняват от НПО, здравни институции, училища и ще включват здравно-социални консултации за майки и семейства в риск, здравна просвета сред подрастващите за намаляване на нежеланите и рисковите бременности.

Мярка 1.1.7. Общински и областни програми/мерки за целева подкрепа на уязвими семейства за създаване на условия за задържане на детето в семейството

Дейност 1.1.7.1. Подкрепа за жилище, включително разработване и реализация на общински програми/инициативи за социални жилища.

Дейност 1.1.7.2. Посредничество и информиране за осигуряване на достъп до заетост .

Специфична цел 1.2. Да се осигурят условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството, чрез:

- Мярка 1.2.1. Развиване на ЦСРИ за осигуряване на качествена здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за децата с увреждания и подкрепа за техните семейства;
- Мярка 1.2.2. Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава дневна, почасова грижа, и заместваща грижа за децата с увреждания, отглеждани в семейна среда;
- Мярка 1.2.3. Подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството.

Мярка 1.2.1. Развиване на ЦСРИ за осигуряване на качествена здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за децата с увреждания и подкрепа за техните семейства

Създаването на ЦСРИ ще подобри условията за предоставяне на адекватни здравни грижи, рехабилитация и интеграция на децата с увреждания, отглеждани в семейна среда; ще осигури подкрепа на техните родители и близки чрез индивидуални и групови консултации (социални, здравни, правни, психологически) и обучение на родителите, семействата и близките за подобряване на уменията им за грижа за децата с увреждания в семейна среда. Там, където е необходимо, услугата ще има мобилен компонент, като в мобилните екипи могат да се включват различни специалисти (логопед, психолог, рехабилитатор, социален работник, медицинско лице, специален педагог и др.), за да предоставят на място някои рехабилитационни услуги за децата и хората с увреждания, консултиране и обучение на семействата и близките на децата и младежите с увреждания.

Дейност 1.2.1.1. Продължение на дейностите на ЦСРИ – Перник (капацитет 40) с фокус рехабилитация и подкрепа, консултиране на родителите. Разширяване на капацитета и дейността, чрез мобилност за предоставяне на услуги за деца и младежи с увреждания от прилежащите села - тяхната интеграция, подкрепа за семействата им, медицинска и социална рехабилитация. Развиване и утвърждаване на мобилен компонент на услугата с увеличение на капацитета до 60 през 2014 година.

Дейност 1.2.1.2. Изграждане на ЦСРИ – Брезник (капацитет 20) с мобилен екип за покриване на клиенти на територията на общината. Центърът ще обслужва деца с увреждания от общината и ще предоставя подкрепящи услуги на семействата, които се грижат за увредени деца.

Дейност 1.2.1.3. Изграждане на ЦСРИ (капацитет 20) за обслужване на децата и пълнолетните хора с увреждания в община Трън (след 2011 г.).

Дейност 1.2.1.4. Изграждане на ЦСРИ – Радомир с мобилен екип за обхващане на общините Ковачевци и Земен, с капацитет 40. Вариантът за разкриване - като филиали или като самостоятелна услуга – ще бъде уточнен след конкретно проучване на възможностите.

Дейност 1.2.1.5. Прилагане на мерки за ранна диагностика и навременна интервенция (лечение и/или рехабилитация) на увреждането/заболяването при децата с увреждания и/или възникнали проблеми за деца и младежи след травма/инцидент. Тези услуги ще се развият в сградата на ДМСГД за сметка на намаления капацитет на дома, съобразно плана за трансформиране и поетапно закриване на (*съгласно мярка 1.5.3.*). През втората година от изпълнението на

стратегията (2011) ще се проучат и анализират ресурсите за създаване на специализиран кабинет в сградата на ДМСГД, осигуряващ координация между специалисти-лекари от различни профили (разширен екип към родилно отделение и/или специалисти от други болници) с почасов ангажимент.

Дейност 1.2.1.6. Създаване на Център за ранна интервенция за деца с увреждания, включително ранна диагностика на заболяването/увреждането в сградата на ДМСГД. Развитието на медико-социалните услуги/мерки за ранна диагностика на децата с увреждания и/или със здравословни проблеми и осигуряването на навременно лечение и рехабилитация е важно както за превенцията на изоставянето, така и за подобряване на грижите и възможностите им за възстановяване. Услугите могат да се развият на мястото на намаления капацитет на ДМСГД, съобразно плана за трансформиране и поетапно закриване на ДМСГД (след 2011 год.). Формата на дейността е специализиран кабинет в сградата или дейност на едно ЦСРИ към ДМСГД, осигуряващи координация между специалисти-лекари от различни профили (разширен екип към родилно отделение и специалисти от други болници) с почасов ангажимент за консултации при повикване. Специфични здравни грижи/мерки според конкретния случай ще обхванат новородените, по-големите деца и младежите веднага след проява на заболяването или след инцидента.

Мярка 1.2.2. Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава дневна, почасова грижа и заместваща грижа за децата с увреждания, отглеждани в семейна среда.

Дейностите по тази мярка включват:

- развитие на дневни центрове като самостоятелна услуга или като част от ЦСРИ, при което да се спазват принципите на гъвкавост на услугите и съответствие с конкретните индивидуални потребности на децата и семействата, както за социализацията на децата с увреждания, така и за осигуряването на възможност за техните родители да работят;
- интеграция на деца с увреждания в масови ясли и детски градини - включително тяхното адаптиране, осигуряване на транспорт, както и да се анализират възможностите за алтернативна услуга в детска градина за почасово гледане на деца с увреждания. Възможно е, с тези дейности да се ангажират местни доброволци.

Дейност 1.2.2.1. Продължаване на дейността на Дневния център за деца с увреждания “Добро сърце” – Перник (с капацитет 36 места).

Дейност 1.2.2.2. Разкриване на нов Дневен център за деца с увреждания, - гр. Радомир, с капацитет 20 места, планира се проучване на възможностите и ресурсите през 2012 година.

Дейност 1.2.2.3. Разкриване на Дневен център за деца с увреждания (капацитет 15 места), който да е насочен към деца от 0 до 3 години и да бъде ситуиран в сградата на ДМСГД Перник. - осигуряващ дневни, полудневни и почасови грижи за деца с физическо, интелектуално, речево и емоционално нарушено здраве. Активно включване и оказване на подкрепа на семействата на деца от 0 до 3 годишна възраст с увреждания работа с тях. Планира се проучването на възможностите, изграждане и стартиране на услугата през 2011-2012 год.

Дейност 1.2.2.4. Развиване на услугата заместваща грижа – гр. Перник, която да е насочена към деца с увреждания (0-18) и обособена в сградата на ДМСГД и в която се предвиждат две насоки за подкрепа – почасова грижа и/или целодневна грижа: грижа от резидентен тип за определено време (до няколко дни) при отсъствие на родителите и/или близките, които се грижат за детето с увреждане. Услугата ще се планира за стартиране през 2013 год. и се предвижда да бъдат обслужвани средногодишно 20-30 деца с увреждания.

Мярка 1.2.3. Подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството

Дейност 1.2.3.1. Разширяване на програмите, които предлагат домашни грижи - Личен асистент, Социален асистент и Домашен помощник за деца с увреждания.

Дейност 1.2.3.2. Осигуряване на помощни средства чрез ДСП по Закона за хората с увреждания. Разкритите социални услуги в общността за деца и възрастни ще предоставят информация, консултиране, съвети за права, процедури и посредничество за получаване на техническите помощни средства от хората с увреждания, подкрепа и специализирани обучения.

Специфична цел 1.3. Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата, чрез:

- Мярка 1.3.1. Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда;
- Мярка 1.3.2. Програми за превенция на рисково поведение при деца и младежи;
- Мярка 1.3.3. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите.

Мярка 1.3.1. Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда

Планираните дейности и услуги ще подобрят родителската грижа и ще спомогнат за ограничаване на negliжирането на децата в семейната среда. Изграждането на умения за добро родителство въздейства за създаване на условия и благоприятна семейна среда за максимално развитие на техните възможности.

Дейност 1.3.1.1. Услуги в рамките на ЦОП (*посочени в Мярка 1.1.2.*) за развитие на родителските умения. Подкрепата за семейства с деца в риск за превенция на изоставянето и negliжирането на деца, отглеждани в семейна среда включва:

- Посредничество, информиране, социални, правни, психологически консултации за уязвими семейства с деца;
- Училище за родители и обучения за добро родителство;
- Повишаване на чувствителността – промяна на нагласите и уменията на родителите за стимулиране на ранното детско развитие.

Дейност 1.3.1.2. Включване на училището и гражданските организации за подобряване на грижата за децата в семейството. Инициране и изпълнение на дейности в училище за консултиране, развитие на родителския капацитет и уменията за отговорно родителство.

Мярка 1.3.2. Програми за превенция на рисково поведение при деца и младежи

Дейност 1.3.2.1. Образователни програми и кампании в училище и/или в рамките на ЦОП за превенция на рисково поведение (агресия; насилие; отклоняващо се поведение; рисково поведение на деца и младежи); провеждане на здравна и социална просвета против зависимостите; лекции и дискусии в часа на класа; организиране на хепънинги; междуучилищни прояви и инициативи на общинско и областно ниво.

Дейност 1.3.2.2. Последващо развитие на превантивните дейности на фондация "П.У.Л.С", подкрепящи деца и младежи, както и техните семейства.

- Продължаване на работата на фондацията по програмата за „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН сред интравенозно употребяващи наркотици” на Министерството на здравеопазването.

- Продължаване на дейностите на Фондация „П.У.Л.С.” по програма „Превенция и контрол на туберкулозата в България” на МЗ.
- Превантивна дейност по проблемите на ХИВ/СПИН, туберкулоза

Дейност 1.3.2.3. Продължаване на дейността на Младежкия здравен център - гр.Перник (междусекторна услуга), създаден по инициатива на УНИЦЕФ и с финансова подкрепа през 2009 г. от община Перник. Центърът предоставя психологически консултации на подрастващи и млади хора по въпроси за здравето, секса, профилактика и лечение на полово предавани инфекции и заболявания. Консултациите са насочени към превенция и/или намаляване на последиците от ХИВ/СПИН, ППИ, нежелана бременност, наркотици и алкохолизъм. Младите хора се подпомагат да преодолеят психични и социални проблеми, свързани с посочените проблеми. В рамките на услугата се осигуряват гинекологични, дермато-венерологични и психо-социални прегледи. Консултиране и обучение на млади хора в риск и на техните семейства с капацитет 60 клиента и разширяването на капацитета до 100 клиента през 2012 година.

Мярка 1.3.3. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите

Услугите са фокусирани върху подкрепата за преодоляване на проблемите, свързани с отклоняващото се поведение чрез директна работа с децата - консултиране и подкрепа за деца с отклоняващо се поведение и за семействата им. Планира се организирането на извънкласни занимания и дейности за деца с девиантно поведение – спорт, клубове по интереси и др.; образователни програми за правата и задълженията на гражданите и санкциите при нарушаването им.

Дейност 1.3.3.1. Съвместни дейности на Местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) и обществените възпитатели в общините, заедно с ОЗД в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие.

Дейност 1.3.3.2. Съвместни дейности на ЦОП и ОЗД – за подкрепа за деца, жертви на насилие, трафик и зависимости, както и специализирани програми за работа с деца извършители на противообществени прояви, насилие, рисково поведение.

Дейност 1.3.3.3. Наставяване на деца, претърпели насилие или трафик в Защитеното жилище с действащо към него кризисно звено за жени, деца и младежи преживели насилие и/или трафик. (вж. дейност 2.3.2.4.), с капацитет 12 места, в това число спешен прием (4 места). Децата имат възможност да ползват психологическа помощ и подкрепа от специалистите във фондация „П.У.Л.С.”, социален работник, юридически консултации.

Дейност 1.3.3.4. Продължаване дейностите на Приют за безнадзорни деца в гр. Перник (капацитет 10 места). Услугата осигурява краткосрочен подслон, храна, хигиена и пр. за безнадзорни и negliжирани деца, консултации – психологични, социални, здравни. Приютът предоставя подкрепа и посредничество при издаване на документи или насочване към други услуги – предимно социални и здравни.

Дейност 1.3.3.5. Продължаващо развитие на дейностите на Център за подкрепа на деца и жени, преживели насилие към Фондация „П.У.Л.С.”, както и на действащият към организацията младежки клуб „Да бъдем приятели”. Приоритет на фондацията е създаването и утвърждаването на ефективна регионална програма от грижи за деца и лица, пострадали от насилие и техните семейства, които са претърпели или са в риск от насилие.

Специфична цел 1.4. Да се гарантира равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование, чрез:

- Мярка 1.4.1. Гарантиране на задължителното предучилищно образование за всички деца в област Перник;
- Мярка 1.4.2. Програми за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи;
- Мярка 1.4.3. Осигуряване на качествено интегрирано образование за децата с увреждания;
- Мярка 1.4.4. Целенасочена политика за приобщаване на родителите и общността в учебно-възпитателния процес на техните деца.

Интегрирането на децата в риск в образователната система е ключов компонент от превенцията на negliжирането на децата, инструмент за развитието на техните възможности и за формирането на условия за самостоятелен живот в бъдеще. Хоризонталните програми и мерки в сферата на образованието се инициират и осъществяват предимно от училищата и детските градини, НПО, действащите училищни настоятелства, читалища, инициативни групи на родителите и местните общности, с подкрепата на общините и РИО на МОМН. Предвидените мерки са в съответствие с духа на националните и областните приоритети за интегрирано образование, допълват и конкретизират планираните дейности в тази сфера.

Мярка 1.4.1. Гарантиране на задължителното предучилищно образование за всички деца в област Перник

Дейност 1.4.1.1. Обхващане на всички деца в предучилищно образование от 5-годишна възраст чрез:

- издирване на всички подлежащи деца и записване в предучилищна подготовка – изпълнява се от учителите, с подкрепата на общините, ОЗД, социалните работници, НПО;
- разкриване на достатъчен брой подготвителни класове в училище и/или предучилищни групи в детските градини;
- срещи и посещения по домовете за информиране и мотивиране на родителите.

Дейност 1.4.1.2. Целеви мерки за назначаване на помощници на учителя, особено в общинските училища със смесен етнически състав (с допълваща целева подкрепа от общините).

Мярка 1.4.2. Програми за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи.

Дейност 1.4.2.1. Развитие на смесени образователно-социални услуги в ЦОП за превенция на отпадането и задържане на децата в училище. Изграждане на партньорство и взаимодействие между социалните услуги, от една страна, и организациите, ангажирани с образованието (училищата, НПО, и пр.), от друга страна, за образователна интеграция и реинтеграция на децата.

Дейност 1.4.2.2. Хоризонтални мерки за подобряване на привлекателността на училището, които обхващат всички деца и млади хора в училище и осигуряват:

- Инициране и изпълнение на програми и инициативи за повишаване на интереса към учене, включване на децата и младежите в живота на училището, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до децата;
- Извънкласни и извънучилищни дейности за мотивация на децата и техните родители - включване на децата в извънучилищни занимания в рамките на учебната година (ателиета по интереси, школи по изкуства, спортни състезания); осмисляне на свободното време на децата и младежите;

- Обучения на учителите и препоръки за промяна на практиката на преподаване на учителите и включване на интерактивни методи.

Дейност 1.4.2.3. Развитие на образователно-социални услуги за връщане в училище на отпадналите от училище деца, които се изпълняват от ЦОП, НПО, училища, училищни настоятелства, читалища в тясно сътрудничество с ОЗД и общински администрации, включващи:

- Посещения на място и срещи за издирване на отпадналите деца;
- Срещи, консултации, инициативи за мотивиране на децата и техните родители;
- Организиране на консултации, занимални и помощ от учителите за наваксване на учебния материал от децата и младежите.

Дейност 1.4.2.4. Постепенно извеждане на децата от помощното училище, адаптация и интегриране на масовите общообразователни училища.

Дейност 1.4.2.5. Разработване на целеви програми и инициативи за подобряване на образованието в средишните и защитените училища, които се изпълняват с подкрепата на РИО на МОМН, общини и НПО. Специално внимание се отделя на мерките за наблюдение и контрол върху посещаемостта и качеството на образованието на пътуващите ученици от по-големите градове към защитени и средишни училища в малките общини.

Дейност 1.4.2.6. Трансформиране на ОУ с интернат в с.Гълъбник, като се предвижда през 2010 година да се планират дейности за трансформация и закриване на интерната към училището.

Мярка 1.4.3. Осигуряване на качествено интегрирано образование за децата с увреждания

Дейност 1.4.3.1. Обхващане на деца с увреждания от масови детски градини и ясли. През 2010 г. разработване на план за действие във всяка община, в който ще се предвиди:

- Осигуряване на места за интегриране на деца с увреждания в общите групи в масовите детски градини, вкл. подкрепа за адаптиране към средата, осигуряване на транспорт.

Дейност 1.4.3.2. Интегриране на децата с увреждания в масови училища за обучение с подкрепата на ресурсни учители - осъществява се от училищата, РИО на МОМН и Ресурсния център към РИО на МОМН с подкрепата на общините, които трябва да осигурят необходимата достъпна среда за децата с увреждания – вътре и извън сградата на училището.

- Децата с увреждания, отглеждани в семейства (167 по данни от Дирекции социално подпомагане)

Дейност 1.4.3.3. Извеждане на деца от помощното училище и адаптация към масовите общообразователни училища

Дейност 1.4.3.4. Осигуряване на достъпна среда за децата с увреждания в масовите училища и детски градини в цялата област Перник.

Мярка 1.4.4. Целенасочена политика за приобщаване на родителите и общността в учебно-възпитателния процес на техните деца:

Дейност 1.4.4.1. Обучения за изграждане на капацитет в училищата и детските градини за включване на родителите и създаване на интегрираща среда в училище: обучения на учители и директори на училища и детски градини – методи и подходи за включване на родителите и приобщаване на родителите към образованието на техните деца; разпространение на

обучителни материали за работа с родителите; обмяна на опит и добри практики с други училища и детски градини.

Дейност 1.4.4.2. Инициативи и съвместни дейности в училище за изграждане на връзката между трите страни: училище/учители – родители/общност – деца/ученици с подкрепата на общинска администрация, ПИЦ, РИО на МОМН и гражданския сектор.

Дейност 1.4.4.3. Развитие на капацитета на Училищните настоятелства и НПО за подкрепа на интегрираното образование с участието на родителите и местните общности: създаване, активизиране, консултиране, обучения и техническа помощ на Училищните настоятелства в училищата от областта.

Специфична цел 1.5. Да се трансформират и закрият специализираните институции за деца чрез:

- Мярка 1.5.1. Разработване на планове за трансформиране и/или закриване на специализираните институции за деца в област Перник през периода 2010 – 2015 г.
- Мярка 1.5.2. Развитие на услуги за реинтеграция на децата от СИ в биологичното или разширеното семейство
- Мярка 1.5.3. Широко развитие на Приемната грижа и извеждане на деца от СИ в приемни семейства и в семейства на осиновители
- Мярка 1.5.4. Трансформиране и закриване на СИ за деца в област Перник

Мярка 1.5.1. Разработване на планове за трансформиране и/или закриване на специализираните институции за деца в област Перник през периода 2010 – 2015 г.

Дейност 1.5.1.1. Създаване на работна група на областно ниво за консултиране и подкрепа на процеса на актуализиране на плановете за СИ за деца в област Перник.

Дейност 1.5.1.2. Изработване на планове за развитието на съществуващите СИ за деца в област Перник:

- ДМСГД
- ДДЛРГ “Радост”, с. Дрен

През първата година от Стратегията (2010 г.) ще се разработят планове за закриване на СИ за деца, в съответствие с договорените приоритети на Областната стратегия за бъдещето на всеки от домовете за деца. В плановете се включва изпълнението на всяка конкретна стъпка при реструктурирането, СИ за деца, включително планиране на етапите на извеждане на децата и постепенно намаляване на капацитета им. Изготвяне на индивидуални оценки на настанените деца, установяване на контакти със семействата и близките им, определяне на план за действие за всяко дете.

Дейност 1.5.1.3. Съгласуване на актуализираните планове за всяка СИ за деца на общинско и областно ниво, както и на предложенията за разкриване на нови услуги в съответния дом извън вече предвидените в Областната стратегия.

Мярка 1.5.2. Развитие на услуги за реинтеграция на децата от специализираните институции в биологичното или разширеното семейство

Дейностите за реинтеграция на децата от СИ се извършват съвместно от ЦОП, СИ и ОЗД. Те включват възстановяване и/или поддържане на връзки със семейството и установяване на контакт с неговите близки и роднини; консултиране (социално, правно, психологическо), информиране, посредничество, материална подкрепа към семействата за отглеждане на детето, изведено от СИ.

Дейност 1.5.2.1. Формиране на екипи в ЦОП –Перник и Радомир по реинтеграция в семейна среда на децата от ДМСГД - Перник и ДДЛРГ - Дрен. Предоставяне на помощ към СИ за подготовката на конкретни планове за извеждане на децата на основата на актуализираните институционални проекти за трансформиране на СИ и на цялостната оценка на децата в тях.

Дейност 1.5.2.2. Дейности на ЦОП (*предвидени към мярка 1.1.2.*), специализираните институции и ОЗД за реинтеграция на децата от СИ в биологичното семейство. Предвижда се да се извършват съвместни дейности на всички, имащи отношение институции при реинтегриране на деца, настанени в СИ в други области на страната.

Дейност 1.5.2.3. Изпълнение на дейности от ЦОП, СИ и ОЗД по настаняване на деца от СИ в биологичното семейство, семейства на близки и роднини и услуги по подкрепа– консултиране, практическа и материална/финансова подкрепа, съдействие, информиране, посредничество.

Мярка 1.5.3. Трансформиране на СИ за деца в област Перник

Областната стратегия за социалните услуги очертава същностните насоки за бъдещето на съществуващите специализирани институции за деца в област Перник в контекста на националната и областна политика на деинституционализация, както и основните етапи, в които ще се осъществи промяната.

Дейност 1.5.3.1. Трансформиране на ДДЛРГ с.Дрен, общ. Радомир. Намалване на капацитета с извеждане на деца в ЦНСТ. Поетапно закриване на ДДЛРГ и преобразуване в алтернативни услуги в общността, съгласно актуализирания институционален план.

Дейност 1.5.3.2. Трансформиране и подготовка за закриване на ДМСГД–Перник и разкриване на нови услуги в подкрепа на майчинството, превенция на изоставянето със специален фокус към деца с увреждания. Разкриване на нови иновативни услуги в общността, които ще се планират в актуализирания институционален план.

Закриването на ДМСГД ще се извърши паралелно с постепенното изграждане на пакет от нови услуги за новородени и техните семейства (в сградата) , с участието на персонала на ДМСГД и с активната подкрепа от страна на РЦЗ - Перник. С предимство ще се развиват социално-здравни услуги в общността (диагностика и рехабилитация, дневни и почасови грижи, консултиране и др.). Намалването на капацитета с **80%** ще се постигне на етапи (не по-малко от 20% през първата година), Договаряне с МЗ е необходимо, както за дейностите по закриването на ДМСГД, така и за разкриването на новите смесени услуги в сградата на ДМСГД.

Мярка 1.5.4. Извеждане на деца от СИ в приемни семейства и в семейства на осиновители

Дейност 1.5.4.1. Координация на дейността от областния екип по приемна грижа-Перник за развитие на приемната грижа на областно ниво.

Дейност 1.5.4.2. Набиране на приемни семейства от ЦОП, действащи във всички общини от областта. Разработване на план със средногодишни разчети на основата на броя на децата в СИ от различните общини и териториално разпределение на децата.

Дейност 1.5.4.3. Тясно сътрудничество между ЦОП и СИ при работата с кандидат-осиновители и осиновители – информиране, мотивация, консултиране, подкрепа, наблюдение и обучение на тези родители.

Специфична цел 1.6. Да се развият алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда, близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда, чрез:

- Мярка 1.6.1. Изграждане на ЦНСТ за извеждане на деца от СИ
- Мярка 1.6.2. Трансформиране на SOS Детско селище, с.Дрен

Мярка 1.6.1. Изграждане на ЦНСТ за извеждане на деца от Перник, настанени в СИ извън област Перник

Центровете за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) предоставят подслон и ежедневни грижи; създават условия за социална интеграция – прием в масови детски ясли, градини, училища; и поддържане на връзката с родители, близки и роднини. За децата с тежки увреждания също се планира настаняване в новоразкрит ЦНСТ и то предимно за тези, които не могат да бъдат изведени в семейна среда предвид заболяването им и които се нуждаят от непрекъсната специализирана резидентна грижа. Броят на ЦНСТ в област Перник ще се определи окончателно след разработването на планове за закриване на институциите за деца в областта.

Дейност 1.6.1.1. Изграждане на 2 ЦНСТ в с. Дрен, община Радомир – с капацитет по 12 (24 места общо) места за децата от ДДЛРГ”Радост”, същите ще се обособят в сградата на съществуващия дом. В съответствие с новата методика за функциониране на ЦНСТ, в която е заложен максимален капацитет 8, ще се пристъпи към намаляване на капацитета им до 8 места (общо 16) още през 2011 г.

Дейност 1.6.1.2. Изграждане на Преходно жилище в с. Дрен, община Радомир – с капацитет 6 деца, разкриване с проектно финансиране през 2010, планирано за изпълнение като държавно-делегирана дейност от 2011 г.;

Дейност 1.6.1.3. Изграждане на ЦНСТ в гр.Перник с капацитет 8 места за извеждане на деца (без и с увреждания) от ДМСГД и ДДЛРГ в област Перник. Предвижда се услугите да стартират след 2011 год.

Дейност 1.6.1.4. Изграждане на ЦНСТ в гр. Перник за деца с увреждания, който ще обслужва деца от територията на цялата област, предимно изведени от СИ извън област Перник – капацитет 8 места.

Дейност 1.6.1.5. Планира се през 2010 год. да се проучат нуждите и възможностите за разкриване на ЦНСТ (капацитет до 8 места) за деца с много тежки увреждания, за които няма алтернативи за извеждане в семейна среда. Услугата ще се обособи в сградата на ДМСГД, което ще позволи да се използват ресурсите на дома (специализиран медицински персонал, медицинска и рехабилитационна апаратура, сграден фонд и др.).

Мярка 1.6.2 Трансформиране на SOS Детско селище, с.Дрен

Дейност 1.6.2.1. Подготовка на план за развитието на SOS Детско селище Дрен през следващия 6-годишен период – 2010-2015 г.

Дейност 1.6.2.2. Продължаване/ трансформиране на дейността на SOS-селището в Дрен в съответствие с изработения план. Предвижда се част от къщите в селището да се обособят като Центрове за настаняване от семеен тип, (в които ще се отглеждат от 4 до 6 деца). Останалите ще се предоставят на приемни семейства. Предвижда се в селището да стартира процес по предлагане на услугата приемна грижа от доставчик SOS Детски селища България.

4.2 Приоритетно направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Обща цел 2. Да се създадат условия за социално включване/интегриране на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи, чрез:

Специфична цел 2.1. Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда чрез разкриване на услуги и грижа в общността:

- Мярка 2.1.1. Подкрепа от ЦСРИ с мобилни екипи за обхващане на хората с увреждания в цялата територия на област Перник
- Мярка 2.1.2. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства
- Мярка 2.1.3. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания

Мярка 2.1.1. Подкрепа от ЦСРИ с мобилни екипи за обхващане на хората с увреждания в цялата територия на област Перник

Планираните ЦСРИ в област Перник (*съгласно мярка 1.2.1.*) осигуряват необходимата медицинска и социална рехабилитация, здравни грижи, информация и консултации, както за децата, така и за пълнолетните хора с увреждания. В рамките на общия капацитет от 140 места на планираните 5 ЦСРИ за хора с увреждания се предвиждат около 30 места за подкрепа на децата с увреждания и техните семейства и около 110 места за възрастни лица с увреждания. Освен това, семействата и близките, които полагат грижи за хора с увреждания ще получават в ЦСРИ специализирана подкрепа, информиране и консултиране (здравно, психологическо, социално, юридическо). Постепенно ще се развият мобилни услуги, които да обхванат хората с увреждания в цялата област и да осигурят достъп до услуги в семейна среда за децата и хората с увреждания, живеещи в малки изолирани населени места. Планираната мобилност е двупосочна. Първо, услугата ще отиде при клиента, когато не се изисква специално оборудване (например, рехабилитатор и психолог могат да предоставят част от услугите на място при посещение по адреси в селата по график); на място ще се предоставят консултации за семействата и обучения за ползване на техническите помощни средства и др. Второ, чрез осигуряване на специализиран транспорт клиентът може да бъде доведен до услугата в ЦСРИ.

Дейност 2.1.1.1. Изграждане на ЦСРИ – Брезник и формиране на мобилен екип (социален работник, лекар и основни специалисти – като рехабилитатор и психолог) с капацитет 20 места.

Дейност 2.1.1.2. Изграждане на ЦСРИ – Радомир като самостоятелна услуга с капацитет 40 места. Предвидена е възможност за развитие на мобилна услуга, ако е необходимо (след предварителен анализ на потребностите) за обхващане на селата в общините Земен и Ковачевци.

Дейност 2.1.1.3. Изграждане на ЦСРИ – Трън с капацитет 20 места. Ще бъде извършено проучване и подготовка на услугата през 2013 година, а стартирането ѝ е планирано през 2014 година.

Дейност 2.1.1.4. Разширяване на ЦСРИ в гр.Перник за обхващане на деца и младежи с увреждания от територията на цялата община (*съгласно мярка 1.2.1.*).

Дейност 2.1.1.5. Изграждане на ЦСРИ – Перник (капацитет 30), който ще предоставя рехабилитационни услуги за хора с увреждания, както и подкрепа на техните семейства. Предвижда се планиране и стартиране на услугата през 2012 год.

Дейност 2.1.1.6. Изграждане на ЦСРИ в гр. Перник за незрящи хора с капацитет 20 места. Очаква се финансиране по проектно предложение през 2010 год. След приключване на проектните дейности се планира услугата да се финансира от държавния бюджет като държавно делегирана дейност.

Мярка 2.1.2. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства.

Спектърът на тези услуги обхваща както ежедневни дейности въщи (като помощ при хранене, обслужване, помощ за излизане и придвижване), така и предоставяне на дневни и почасови услуги извън дома (дневни центрове и алтернативни форми на заместваща грижа).

Дейност 2.1.2.1. Разширяване на обхвата на услугите, които предлагат домашни грижи за хора с увреждания като домашен помощник, социален и личен асистент чрез продължение на националните програми (ДП, СА, ЛА).

Дейност 2.1.2.2. Включване на допълнителни услуги към Домашния социален патронаж (*Нанр. 3, мярка 3.1.1.*) и по-пълно обхващане на хората с увреждания от малките населени места.

Дейност 2.1.2.3. Осигуряване на информация, съдействие и посредничество за улесняване на достъпа до технически помощни средства и достъпна среда в дома по програмите на АХУ и Закона за хората с увреждания, чрез Консултативните центрове за хората с увреждания в общините Перник, Радомир, Трън, Брезник, Земен и Ковачевци.

Дейност 2.1.2.4. Продължаване на дейността на Дневния център за възрастни с умствени увреждания - Перник за предоставяне на дневни и почасови услуги на лица с различни увреждания, живеещи в семейна среда. Планира се увеличаване на капацитета през 2015 г. той да стане 48 места.

Дейност 2.1.2.5. Изграждане на Дневен център за възрастни хора с психични разстройства (с капацитет 15 места) в гр.Перник за обхващане на потребители от цялата област – подготовка и изграждане през 2011 г. и разкриване през 2012 година. Планира се в центъра да се обособи мобилен консултативен екип, който да обхване нуждаещите се лица от другите общини в областта, същият ще подкрепя семействата на лицата с психични разстройства.

Дейност 2.1.2.6. Подкрепа от общините при извършваните дейности в обособените клубове на инвалида по места, като активно се включат местните структури на СИБ. Разширяване на дейностите на клубовете в рамките на изпълнението на стратегията.

Мярка 2.1.3. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания

Дейност 2.1.3.1. Подобряване на инфраструктурата и осигуряване на достъпна среда в общественото пространство, културни и здравни центрове, училища и детски градини, предприятия и пр. (Определяне на конкретните задачи по общини в рамките на оперативния план за действие през 2010 г., които ще се включат и в актуализираните общински планове за развитие).

Дейност 2.1.3.2. Дейности на ДБТ, общините и местни НПО за предоставяне на достъп до доходи, заетост, професионално ориентиране и професионална квалификация (преквалификация), обучение и практически умения и др. за лицата с увреждания с право на работа.

Дейност 2.1.3.3. Прилагане на общински и национални мерки за осигуряване на по-широки възможности за самостоятелен живот – обучение на хората с увреждания, жилище, доходи, достъп до услуги и подпомагане.

Специфична цел 2.2. Да се развие алтернативна резидентна грижа от семеен тип за хората с увреждания, настанени в специализирани институции, чрез:

- Мярка 2.2.1. Реформиране и преструктуриране на съществуващия ДВХФУ – Слишовци и подобряване на качеството на грижите.
- Мярка 2.2.2. Изграждане на алтернативни социални услуги от резидентен тип за настаняване на хора с увреждания, които имат нужда от резидентна грижа в среда, близка до семейната.

Мярка 2.2.1. Реформиране и реструктуриране на съществуващия ДВХФУ – Слишовци и подобряване на качеството на грижите.

Дейност 2.2.1.1. Разработване на институционален проект/план за реформиране и реструктуриране на Дома за възрастни хора с физически увреждания ДВХФУ в с. Слишовци, общ. Трън, обл. Перник.

- Създаване на работна група на общинско ниво;
- Разработване и съгласуване през 2010 г. на проекта, финализиране и стартиране на изпълнението му от началото на 2011 г.

Дейност 2.2.1.2. Реформиране и преустройство на Дома за възрастни хора с физически увреждания – ДВХФУ - Слишовци, общ. Трън - пребазиране на институцията в сградата на бившата болница в гр.Трън. Предвижда се разкриването на 3 (три) ЦНСТ за възрастни хора с увреждания и на 2 (два) ЦНСТ за стари хора.

Мярка 2.2.2. Изграждане на алтернативни социални услуги от резидентен тип за настаняване на хора с увреждания, които имат нужда от резидентна грижа в среда, близка до семейната.

Услугите от резидентен тип включват защитени жилища, преходни жилища и нови форми за малки групови домове с малък капацитет и гъвкави грижи, адаптирани към индивидуалните потребности на отделните клиенти, в съответствие със съвременните стандарти. Те ще предоставят подобрена резидентна грижа в среда, близка до семейната, за хора с увреждания, които не са в състояние да живеят сами и имат нужда от резидентна услуга.

Дейност 2.2.2.1. Продължение на дейността на защитеното жилище за лица с физически увреждания в с.Извор, общ.Радомир

Дейност 2.2.2.2. Изграждане и разкриване на защитено жилище за хора с интелектуални затруднения в гр. Перник, което ще обслужва клиенти от цялата област с капацитет 8..

Дейност 2.2.2.3. Изграждане на защитено жилище за хора с увреждания (капацитет 8 места) в общ. Перник.

Специфична цел 2.3. Създаване на условия за реинтеграция на уязвими лица, групи и общности в риск

- Мярка 2.3.1. Осигуряване достъп на развитие за етническите общности в неравностойно положение в област Перник
- Мярка 2.3.2. Развиване на услуги за превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към деца и възрастни и реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение

Мярка 2.3.1. Осигуряване достъп на развитие за етническите общности в неравностойно положение в област Перник

Дейност 2.3.1.1. Изграждане на Център за развитие на уязвими общности със специален фокус към изключените групи от ромската общност в Перник, който ще работи на областно и местно ниво предимно в обособените ромски квартали в населените места в областта. Този център може да стартира дейност на НПО в сътрудничество с община Перник, с прякото участие на местни НПО и/или инициативни групи, неформални лидери – представители на местните ромски общности, назначените “ромски” експерти по етническите въпроси към общините и областна управа, здравните медиатори и помощници на учителя за ромската общност. Да се търсят възможности за привличане и назначаване на специалисти от ромски произход в

съществуващите и новоизградени ЦОП, с цел улесняване на работата с ромските деца и техните семейства.

Дейност 2.3.1.2. Назначаване на 4 здравни медиатори за подобряване на достъпа до здравеопазване в ромски общности в Перник, Трън, Брезник и Радомир. Здравните медиатори изпълняват специфични задачи за достъп до информиране, консултиране и посредничество за достъп до здравни грижи. Същевременно е необходимо да се развие техният потенциал за включване в работата по превенция на изоставянето и negliжирането на деца от ромската общност. Предоставяне консултации на млади хора от уязвимите общности по въпроси за здравето, секса, профилактика и лечение на полово предавани инфекции и заболявания. (съгласно Дейност 1.3.2.4)

Дейност 2.3.1.3. Мерки за реинтеграция в образованието на неграмотните и пълнолетните с ниско образование (със специален фокус към отпадналите от училище млади хора в ромските квартали) – предвижда се развитие на смесени образователни програми “Втори шанс” (по схемата образование за възрастни) за ограмотяване на неграмотни пълнолетни, включително за образование на пълнолетни млади хора с незавършена степен (без диплома) на основно или средно образование. Такива програми се инициират от НПО, училищни настоятелства, общини и се изпълняват в тясно партньорство със специфичен принос на всички участващи организации.

Дейност 2.3.1.4. Обхващане с хоризонтални мерки и целеви инициативи за социално включване, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи, чрез включване в програми и мерки на ДБТ; инициране и изпълнение на проекти за професионална квалификация и заетост, финансирани по действащите национални и оперативни програми за развитие на човешките ресурси; подкрепа за достъп до заетост и квалификация; развитието на кооперации и социални предприятия за осигуряване на заетост за трайно безработни и хора с увреждания. Продължаване на работата на 3 (трима) трудови медиатори в гр. Перник и с. Дебели лаг.

Мярка 2.3.2. Развиване на услуги за превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към деца и възрастни и реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение

Дейност 2.3.2.1. Дейности на ЦОП, ЦСРИ, Консултативните центрове и гражданските инициативи в общините – информиране и консултиране. Чрез функционирането им ще се подпомага приобщаването на застрашените групи към обществото като цяло. Работата предимно ще е подкрепяща и консултативна, свързана с нуждите на отделните потребители и на семействата в общността.

Дейност 2.3.2.2. Включване на родителите и семействата в смесени социално-образователни услуги за превенция на зависимостите и рисковото поведение, изпълнявани от училища, училищни настоятелства и НПО.

Дейност 2.3.2.3. Създаване на Център за временно настаняване на възрастни - приют, предоставяне на краткосрочна услуга за лица в риск (като лица, напускащи местата за лишаване от свобода, бездомни и др.) - осигуряване на подслон, храна, социални консултации, посредничество за намиране на работа, жилище и финансова подкрепа. Центърът ще обслужва нуждаещи се лица от цялата област и създаването му ще премине през два етапа:

- Проучване на наличните ресурси и планиране на услугата през 2010-2011 год. на територията на община Перник с капацитет 20 места;
- Планира се изграждането на услугата да се извърши през 2012 година, а стартиране и утвърждаването и през 2013 год.

Дейност 2.3.2.4. Защитено жилище с действащо към него кризисно звено за жени, деца и младежи преживели насилие и/или трафик. Жилището функционира от 2008 година. Капацитет 12 места, в това число спешен прием (4 места). Клиентите по тази програма ползват още психологическа помощ и подкрепа от специалистите във фондация „П.У.Л.С.“, социален работник, юридически консултации.

Дейност 2.3.2.5. Дроп-ин център към фондация „П.У.Л.С.“ - предоставяне на различни услуги за зависими. Предвижда се да се правят и изследвания за ХИВ, туберкулоза, хепатити, ППИ.

Дейност 2.3.2.6. Продължаване на дейността на Превантивно-информационния център – гр. Перник като помощен орган към Областния съвет по наркотични вещества и **Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.** В него ще се извършва основно превантивна корекционно-възпитателна дейност сред малолетни и непълнолетни.

4.3 Приоритетно направление 3: Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот

Обща цел 3. Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в областта.

Специфична цел 3.1. Развиване на широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в семейна и домашна среда, чрез:

- Мярка 3.1.1. Развиване и разширяване на дейностите в Домашния социален патронаж и обхващане на малките изолирани населени места.
- Мярка 3.1.2. Разширяване на услугите в домашна среда чрез увеличаване на капацитета на услугите домашен помощник, социален и личен асистент.
- Мярка 3.1.3. Осигуряване на дневна грижа и почасови услуги за стари хора.

Мярка 3.1.1. Развиване и разширяване на дейностите в Домашния социален патронаж и обхващане на малките изолирани населени места.

Домашният социален патронаж е мобилна услуга с традиции и добре позната, която стига до домовете на своите клиенти, патронажите имат потенциал да изградят широка мрежа от услуги за подкрепа в ежедневието за стари хора по домовете им. Стратегията ще стимулира общините постепенно да се върнат към традиционния широк обхват на дейностите на домашния социален патронаж, които изискват повече ресурси, но решават значително по-голям кръг проблеми на старите хора и хората с увреждания, като им осигуряват подкрепа в ежедневието на стари хора, които живеят сами в изолирани населени места.

Дейност 3.1.1.1. Разширяване на обема и многообразието на дейностите в действащите Домашни социални патронажи в общините Перник, Радомир, Земен, Ковачевци, Брезник и Трън.

Дейност 3.1.1.2. Общински мерки и/или програми за подобряване на достъпа до административни услуги и социална подкрепа – чрез посредничество, предоставяне на съвети, консултации и техническа помощ от НПО и общинска администрация.

Дейност 3.1.1.3. Продължаване функционирането на обществената трапезария в община Перник и планиране и разкриване на нови трапезарии (сезонни и целогодишни), с цел обхващане на нуждаещите се лица, живеещи на територията на цялата област.

Дейност 3.1.1.4. Проучване на възможностите за създаване на комплекси за подкрепа на стари хора през 2010 год. в общините от областта, в които са развити две и повече социални услуги, насочени към старите хора.

Комплексът за подкрепа на стари хора комбинира ресурсите на различни налични дейности и услуги на територията на дадена община (Домашен социален патронаж, Дневен център за стари хора, Клуб на пенсионера, Социална кухня/обществена кухня, заети по програма „Социални услуги в семейна среда“, Национална програма „От социални помощи към осигуряване на заетост“ и др.) с цел оптимизирането и ефективното им използване при предоставяне на услуги за стари хора.

Комплексът не предполага задължително сливане на наличните услуги, а съвместно планиране и координиране на ресурсите и дейностите за една и съща целева група. Предложението се основава на припокриващите се дейности от различни услуги (хранене – ДСП и Дневен център за стари хора) и нуждата от налични ресурси (медицинско наблюдение в ДЦСХ, програма „Социални услуги в семейна среда“ и др.). Общината преценява под чие административно управление/координация да бъде този комплекс.

Мярка 3.1.2. Разширяване на услугите в домашна среда чрез увеличаване на капацитета на услугите домашен помощник, социален и личен асистент.

Предоставянето на социални услуги в посока обгрижване в домашна среда ще позволи на старите хора по-дълго да живеят в своя дом и в своята семейна среда, както и ще предотврати настаняването им в специализирани институции.

В рамките на Стратегията се цели увеличение с 30% на броя на ангажираните домашни помощници, лични и социални асистенти, както и увеличение с около 50% на броя на потребителите на тези услуги.

Дейност 3.1.2.1. Осигуряване и доразвиване на услугата Домашен помощник по Национална програма.

Дейност 3.1.2.2. Осигуряване и доразвиване на услугите Социален и Личен асистент по Национална програма и Програми на АХУ.

Мярка 3.1.3. Осигуряване на дневна грижа и почасови услуги за стари хора.

През периода на изпълнение на Областната стратегия в Перник ще се положат целеви усилия за подобряване на услугите в общността за дневна грижа за старите хора чрез повече гъвкавост, адаптиране към индивидуалните потребности на всеки човек, предоставяне на възможности за избор на пакетни услуги от страна на старите хора по отношение както на честотата на посещаемост, така и на видовете ползвани услуги. Дневните центрове са основната форма на социална услуга в общността, предлагаща храна, дневна грижа и възможности за общуване. Освен тях, клубовете на пенсионера и други подобни форми на услуги също осигуряват за старите хора възможности за разнообразяване на ежедневието, общуване, споделяне на придобит опит, възможности за осмисляне на живота и достойни старини.

Дейност 3.1.3.1. Продължаване на дейността на Дневните центрове за стари хора в гр. Брезник (капацитет 40) и в с.Извор, общ.Радомир (капацитет 30), и на Дневния център за възрастни и самотни хора в гр. Перник към Българския червен кръст (капацитет 50).

Дейност 3.1.3.2. Планиране, изграждане и стартиране на Дневния център за стари хора в гр. Батановци, общ. Перник.Предвижда се Клубът на пенсионера да се трансформира в Дневен център за стари хора, като се използват възможностите за финансиране на Оперативните програми след 2011 година. (капацитет 20).

Дейност 3.1.3.3. Планиране, изграждане и разкриване на 3 нови Дневни центъра за стари хора след 2013 г. – в общините Трън, Земен и Ковачевци (В Трън и Ковачевци с капацитет по 20 места, а в Земен с капацитет 30 места).

Дейност 3.1.3.4. Продължаване на общинската подкрепа за дейностите на Клубовете на пенсионера, предоставящи възможности за общуване и социален живот на стари хора с относително съхранено здраве и възможности за самостоятелно придвижване.

Дейност 3.1.3.5. Развиване на алтернативни нови форми на краткосрочна заместваща грижа за стари хора и хора с увреждания (за период на отсъствие на близките) – предоставяне на заместваща в домашна среда или краткосрочно настаняване в резидентна грижа от семеен тип. Разработване на програми с цел стартиране на услуги за заместваща грижа след 2011 година:

- През 2011 г. – проучване на възможностите за стартиране на услугата “Заместваща грижа” в община Радомир, а също така да се планира нейния мобилен компонент за обхващане на нуждаещи се лица от съседните общини Земен и Ковачевци.
- Развиване на заместваща грижа в общ.Перник с мобилен обхват на общините Брезник и Трън, след проучване на наличните ресурси и разкриването и след 2012 год. В община Перник услугата може да бъде насочена както към възрастни хора, така и към деца (съгл.мярка 1.2.2, дейност1.2.2.4)

Специфична цел 3.2. Да се осигури достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната, чрез:

- Мярка 3.2.1. Подобряване на условията и качеството на грижите в съществуващите специализирани институции за стари хора.
- Мярка 3.2.2. Разкриване на алтернативни резидентни услуги и малки домове за обгрижване на стари хора в среда, близка до семейната.

Мярка 3.2.1. Подобряване на условията и качеството на грижите в съществуващите специализирани институции за стари хора

Дейност 3.2.1.1. Продължаване и развитие на дейностите в Дома за стари хора в община Радомир (капацитет 150 през 2010). Разработване и изпълнение на проект за развитието на тази специализирана институция за стари хора в рамките на стратегията – подобряване на условията за живот и грижа, като се преустрои наличния сграден фонд за осигуряване на самостоятелни санитарни възли и възможности за обособяване на спални помещения – самостоятелни и/или за максимум 2 души с кухненски бокс и помещения за отдих и почивка.

Дейност 3.2.1.2. Продължаване на дейностите в два частни Дома за стари хора - гр. Брезник.. Разкриване и стартиране на дейностите във втория Частен дом за стари хора (2010) с капацитет 55 места и увеличаване на капацитета до 2015 год. – 100 места. Подобряване качеството на грижата в първи частен дом “Четири сезона” (капацитет 45 места).

Мярка 3.2.2. Разкриване на алтернативни резидентни услуги и малки домове за обгрижване на стари хора в среда, близка до семейната.

Дейност 3.2.2.1. Разкриване на Дом за стари хора в общ. Перник (през 2011 г) с капацитет от 40 места.

Дейност 3.2.2.2. Планиране, изграждане и разкриване на Дома за стари хора през 2011 г., с капацитет 40 места – в общ. Ковачевци.

Дейност 3.2.2.3. Провеждане на общинска политика за стимулиране на частната инициатива при разкриването на модерни частни домове за стари хора в област Перник. Частните домове ще предоставят качествена резидентна грижа за стари хора, включително и за жители от други области от страната като осигурява работни места за хората от съответната община.

Дейност 3.2.2.4. Развитие на медико-социалната услуга Хоспис в област Перник.

- Продължаване дейностите на двата хосписа в гр.Перник, където се предоставят грижи за хора с тежки увреждания с чужда помощ – неподвижни, нуждаещи се от непрекъсната медицинска грижа.
- Проучване на възможностите за разкриване на хоспис в община Радомир, който ще обслужва нуждаещи се лица от цялата област. Подготовка за изграждане и стартиране на хосписа в гр. Радомир през 2012-2014 година.

Планирани социални услуги, мерки и интервенции в област Перник

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
1	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – държавно делегирана дейност (ДДД) ²	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище Деца, отпаднали от училище	Перник	40	60	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството	Перник	Налична, планиран капацитет след 2011 г. – 60 места
2	Център за обществена подкрепа (ЦОП) Към SOS-детски селища	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище; или отпаднали от училище. Средногодишно обслужва 120 потребители,	Радомир Земен и Ковачевци	120 потребители 0	120 потребители 20	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството	Радомир	Налична, 120 потребители Разширяване-мобилни услуги след 2011
3	Център за обществена подкрепа (ЦОП) (ДДД)	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище Деца, отпаднали от училище	Общините Трън Брезник	40	70	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството	Трън	Планирана нова за разкриване през 2010г..с 40 места .Разширяване с обхват Брезник до 2015 г. с общ капацитет 70места
4	Звено “Майка и бебе” (ДДД)	Бременни жени и майки в риск	Всички общини от областта	0	6	Превенция на изоставяне на деца (0 до 3 год.). Временно настаняване до 6 м. на бременни и майки в риск да изоставят децата си, насърчава родителската привързаност, подпомага млади майки чрез социално, психологическо и юридическо консултиране и подкрепа	Град Перник	През 2012 г. ще стартира подготовката за проучване на ресурсите и планиране за изграждане ЗМБ.
6	Приемна грижа	Грижа за изоставени деца	Всички общини от областта	5	100-120 приемни семейства	информационни кампании, обучение, подбор и наемане на приемни родители, наблюдение и подкрепа за приемните родители и приемните деца, възстановяване и/или поддържане на връзки със семейството;	Град Перник	Нова за планиране – старт през 2010 с подкрепата на УНИЦЕФ
7	Център за ранна превенция	Деца с увреждания 0-7 год. Родители и семейства, които	Гр. Перник и областта	0	40-50	Медицински, социални, психологически консултации,	Перник, при ДМДГД	Нова за планиране след 2011 г.

² Услугите, предоставяни като държавно-делегираны дейности са отбелязани със съкращението ДДД

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
		отглеждат деца с увреждания				родителски умения за грижа за деца с увреждания		
8	Дневен център за деца с увреждания - (ДДД)	Деца с увреждания	Перник община	36	36	Превенция на изоставянето Консултиране,дневна,грижа, рехабилитация, логопедична помощ, информирание и обучение, специализирани медицински грижи	Перник	Налична, планиран капацитет за 2010 г. – 36 места
9	ДЦДУ ДДД	Деца и младежи с увреждания	Радомир	0	20	Консултиране,дневна,грижа,рехабилитация, логопедична помощ, информирание и обучение, специализирани медицински грижи	Радомир	Нова за планиране
10	ДЦДУ (0-3год.) ДДД	Деца с увреждания на възраст от 0 до 3 год.	Всички общини	0	15	Консултиране,дневна,грижа,рехабилитация, логопедична помощ, информирание и обучение, специализирани медицински грижи	Перник	Нова за планиране в сградата на ДМСГД 2011 г. –2012 места
11	Заместваща грижа	Деца с увреждания на възраст от 0 до 18 год.	Всички общини	0	20	Смесена услуга - почасова и дневна грижа за временно отсъствие на член от семейството, полагащ грижи за детето с увреждания (постъпване в болница, лични или служебни ангажименти на родителите, командировки и пр.)	Перник	Нова за планиране в сградата на ДМСГД 2012 г. – 2013 места
12	ЦСРИ (ДДД)	Деца и младежи с увреждания	Перник и прилежащи села,	40	60	Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия; Умения за самостоятелност. Разширяване на услугата чрез развитие на мобилност в селата от общината.	Перник	Налична, планирана за увеличаване на капацитета в края на стратегията (2014) – 60 места.
13	ЦСРИ за деца и възрастни (ДДД)	Деца и лица с увреждания Деца с увреждания в семейна среда, вкл. нуждаещи се от почасови грижи; Родители отглеждащи деца с увреждания; Хора с увреждания с чужда помощ и без право на чужда помощ	Брезник	0	20	Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия; Умения за самостоятелност; Мобилни услуги от рехабилитатор и психолог	Брезник	Нова за планиране след 2011 г. – 20 места
14	ЦСРИ за деца и	Деца и лица с увреждания	Трън	0	20	Медицинска и социална	Трън	Нова за планиране

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	възрастни (ДДД)	Деца с увреждания в семейна среда, вкл. нуждаещи се от почасови грижи; Родители отглеждащи деца с увреждания; Хора с увреждания с чужда помощ и без право на чужда помощ				рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия; Умения за самостоятелност; Мобилни услуги от рехабилитатор и психолог		след 2011 г. и стартиране 2013 г. – 20 места
15	ЦСРИ за деца и възрастни (ДДД)	Деца и лица с увреждания Деца с увреждания в семейна среда, вкл. нуждаещи се от почасови грижи; Родители отглеждащи деца с увреждания; Хора с увреждания с чужда помощ и без право на чужда помощ	Общините Радомир, Земен и Ковачевци	0	40	Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия; Умения за самостоятелност; Мобилни услуги от рехабилитатор и психолог	Радомир (мобилни екипи до Земен и Ковачевци)	Нова за планиране след 2011 г. –40 места
16	Защитено жилище с действащо към него кризисно звено	жени и деца и младежи преживели домашно насилие, сексуално насилие, трафик на хора.	Перник и областта	12	12	Подслон , здравна грижа, социални и психологически консултации и подкрепа. Юридически консултации	Перник	Налична
17	Център за хора преживели насилие към фондация „П.У.Л.С.“	жени, деца, младежи и мъже в риск, преживели насилие, както и техните семейства (около 14 клиента дневно се обслужват)	Перник и областта	400 потребители	700 потребители	Психологически и юридически консултации за жени преживели насилие. Терапевтична работа с деца и младежи, жертви на насилие.	Перник	Налична.
18	Център за превенция и контрол на ХИВ/СПИН и туберкулоза	Интравенозно употребяващи наркотици	Перник	200 потребители	350 потребители	Обмен на стерилни принадлежности за безопасна употреба на наркотици. Консултации, насочване и придружаване за изследвания.	Перник	Налична, предвижда се разширяване на предоставяните услуги.
19	Приют за деца (ДДД)	Деца на улицата, бездомни и безпризорни деца (клиенти за 2008 г. – 41 деца)	Перник област и съседни области	10	10	Осигуряване на подслон, храна, краткосрочно настаняване и грижи за бездомни и безпризорни деца	Перник	Налична,
20	Младежки здравен център – (УНИЦЕФ до 2009 г. и общ. Перник)	Млади хора (15-25г.) с рисков поведение	Перник	около 750 клиента годи		психологически консултации на подрастващи и млади хора по въпроси за здравето, секса, профилактика и лечение на полово предавани инфекции и заболявания.	Перник Сдружение”Здраве и бъдеще”	Налична – интегрирана, междусекторна услуга

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
				шно		Консултации за превенция и/или намаляване на последиците от ХИВ/СПИН, ППИ, нежелана бременност, наркотици и алкохолизъм; подпомагане на младите хора да преодолеят психични и социални проблеми, свързани с горните проблеми; Гинекологичните, дермато-венерологичните и психо-социалните прегледи и консултации. Услугата е муждусекторна.		
21	Превантивно-информационен център(ДДД)	Деца и младежи- наркозависими и в потенциална опасност от зависимост и други целеви групи	Перник	300 потребители	300 потребители	превантивна корекционно-възпитателна дейност сред малолетни и непълнолетни.	Перник	налична
22	Масови детски градини и училища; ресурсни учители	Деца с увреждания в семейна среда	Всички общини в областта	167	180	Програми за интегриране на деца с увреждания в масови детски градини и в масови училища; обучение с подкрепата на ресурсни учители	Във всички общини	Налична за допълнителни дейности. През 2010 разработване на план за действие във всяка община
23	Образователни програми и инициативи на общини, НПО, училища, МОМН)	Деца в риск от отпадане от училище Деца отпаднали от училище	Училищата в цялата област			Разработване на механизъм или процедура за координация на областно ниво между РИО на МОМН, общините; РДСП (ДСП), НПО		През 2010 г. – разработване на целеви образователни програми за приобщаване на деца и родители към училище
24	ДМСГД	Изоставени новородени деца, деца с увреждания и тежки заболявания (заетост 2009 – 44 деца)	Всички общини от областта	55	15	Трансформиране; постепенно намаляване на капацитета с 65% (поне с 20% за първата година) и постепенно закриване чрез договаряне с МЗ	Перник	Налична за трансформиране - планирането се извършва от МЗ
25	ДДЛРГ «Радост» (ДДД)	За деца от 3 до 7 години (заетост 2009 – 39) Капацитет 60 места, вкл. 6 места за спешен прием.	общини от областта и от др.области	60	0	Постепенно извеждане на деца в резидентна грижа семеен тип – в ЦНСТ	С.Дрен Общ.Радомир	Налична за трансформиране/закриване – планиран капацитет през 2010 – 56 места
26	SOS- детско селище	Деца, лишени от родителска грижа	Деца от цялата страна	88	50	Отглеждане на деца в грижа от семеен тип	Дрен	Налична за трансформиране в –

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)	
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015				
								ЦНСТ и приемна грижа от 2011 г.	
27 28	ЦНСТ 1,2 (ДДД)	За деца от СИ – ДДЛРГ с.Дрен, ДМСГД Перник	От цялата област	12+12	8+8	Постепенно извеждане на деца, отглеждани в СИ, в резидентна грижа семеен тип	С.Дрен Радомир	Нова – старт от 2010 г.. Планира се услугата да е в сградата на дома	
29	Преходно жилище	За деца от СИ – ДДЛРГ с.Дрен,	От цялата област	0	6	Подготовка на извеждане на деца, отглеждани в СИ	С.Дрен Радомир	Нова – старт от 2010 г., ситуирана в сградата на дома	
30	ЦНСТ (ДДД)	За деца с и без увреждания от СИ в областта	От цялата област	0	8	Постепенно извеждане на деца, отглеждани в СИ в резидентна грижа семеен тип	Перник	Нова – да се планира през 2011 и старт от 2012 год.	
31	ЦНСТ (ДДД)	За деца с тежки увреждания от ДМСГД	От цялата област	0	8	Постепенно извеждане в резидентна грижа семеен тип на деца с тежки увреждания, за които няма възможност за извеждане в семейна среда	Перник	Нова – да се планира през 2011 и старт от 2012 - 2013 год.	
32	ЦНСТ (ДДД)	За деца с увреждания от област Перник, настанени в СИ извън областта	От цялата област	0	8	Постепенно извеждане в резидентна грижа семеен тип на деца с увреждания, отглеждани в СИ извън област Перник	Перник	Нова – да се планира през 2011 и старт от 2012 год.	
33	Дневен център за възрастни увреждания (ДДД)	Хора с увреждания със и без чужда помощ; Възрастни хора с различни увреждания, живеещи в семейна среда	Перник	36	48	Дневни и почасови грижи Медицинска и социална рехабилитация	Перник	налична	
34	Дневен център за възрастни с психични разстройства, с мобилен консултативен екип	Възрастни хора с психични разстройства и увреждания и техните близки	От цялата област	0	15	Индивидуални програми за социална интеграция и трудова терапия, групи за взаимопомощ на хора с психични разстройства и на техни близки; обучения. Мобилен екип за консултации и подкрепа..	Гр. Перник	Нова – планирана за 2011 година	
35	ЦСРИ (ДДД)	Лица с увреждания	Перник	0	40	Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудо-терапия; Умения за самостоятелност и подкрепа на семействата	Перник	Нова за планиране 2011 г. – 40 места	
36	ЦСРИ за хора със зрителни увреждания	Хора с увредено зрение	От цялата област	0	20	Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически,	Гр. Перник	Нова, подадена за финансиране през 2010 г.	
37	ЦНСТ за	Възрастни хора с физически	ДВХФУ	-	15+	45	Осигуряване на резидентна грижа за	Трън	Нова – планирана за

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
38 39	възрастни с физически увреждания , 1,2,3, ДДД	увреждания, за лица от ДВХФУ - Сливовци, общ. Трън	Сливовци	15+ 15		хора с физически увреждания , за които не са на лице възможности за връщане в семейна среда		стартиране 2010-2011 година
40 41	ЦНСТ за възрастни 1,2, ддд	Стари хора	От областта	15 + 15	30	Осигуряване на резидентна грижа за стари хора	Трън	Нова – планирана за стартиране 2010-2011 година
42	Защитено жилище (ДДД)	Хора с физически увреждания от общността	От област Перник	10	10	Осигуряване на резидентна грижа за хора с физически увреждания и предотвратяване настаняването им в СИ	с.Извор общ.Радомир	Налична
43	Защитено жилище (ДДД)	Хора с увреждания	От област Перник	0	8	Осигуряване на резидентна грижа за хора с увреждания и предотвратяване настаняването им в СИ	Гр.Перник	Нова за планиране след 2012 год.
44	Защитено жилище (ДДД)	Хора с интелектуални затруднения	От област Перник	8	8	Осигуряване на грижа за хора с интелектуални затруднения	Гр.Перник	Нова планиране за стартиране 2010 год.
45	ДВХФУ	възрастни с физически увреждания (мъже и жени), нуждаещи се от резидентна грижа	Областта и съседни области	40	0	Осигуряване на резидентна грижа за хора с физически увреждания, нуждаещи се от 24 обгрижване	Сливовци, общ. Трън	Налична за реформиране. Планиран капацитет за 2010 г. – 40 места
46	Център за временно настаняване – приют (ДДД)	лица, напускащи местата за лишаване от свобода, лица със зависимости, бездомни и други	Всички населени места в областта	0	20	осигуряване на подслон, храна, социални консултации, посредничество за намиране на работа, жилище и финансова подкрепа.	гр.Перник	Нова за стартиране през 2012 год.
47	Център за развитие на уязвими общности Дейност на НПО и общините	Етнически общности в неравностойно положение, уязвими групи в ромски квартали Деца и младежи, отпаднали от училище Семейства в риск Безработни	Обл.Перник	0	1 център	Посредническа структура за социално включване на ромските общности. Здравни медиатори; Курсове за ограмотяване и квалификация; Образователни дейности, клубове по интереси; Запълване на образователни пропуски	Гр. Перник (В близост до обособените ромски квартали.)	Нов за планиране и осъществяване с пряко участие на НПО и/или неформални инициативни групи от ромските общности
48	Здравни медиатори Общинска дейност, подкрепяна от МЗ	Уязвими групи от компактни ромски общности: - деца - бременни - възрастни хора - хронично болни	Перник, Радомир, Трън, Брезник	1	4	Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности, Профилактика за деца и възрастни; участие в превенция на изоставянето, дейности в подкрепа	Перник, Радомир, Трън, Брезник	Назначени са здравни медиатори в Перник.За назначаване още 2 в останалите общини

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
						на майчинството		
49	Трудови медиатори <i>Общинска дейност, подкрепяна от АЗ</i>	Уязвими групи от компактни ромски общности: - - трайно безработни	Перник, Радомир, Трън, Брезник	3	3	Посредничество за достъп до трудовия пазар, професионално ориентиране, квалификация, преквалификация, ограмотвяване, курсове и други.	Перник, Дебели лаг	Налична
50	Домашен социален патронаж <i>Общинска дейност</i>	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда Самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. места без достъп до услуги	Перник Радомир Брезник Трън Земен Ковачевци	320 156 170 45 39 60	350 300 200 80 50 150	Мобилна услуга за обхващане на селата – предоставяне на храна, комунално-битови услуги, помощ в домакинството, здравна и мед.грижа, осигуряване на трудо и арт терапия, други.	във всички общини	Налична - разширяване на дейностите и многообразието на услугите и капацитетите за обхващане на малките изолирани населени места
51	Обществена трапезария – <i>общинска дейност</i>	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др.	Перник	50	50	Осигуряване на безплатна храна на хора с много ниски доходи или, които са без доход	Гр.Перник	Налична, планиран капацитет за 2010 г. 50 места
52	Обществена трапезария	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др.	Цялата област	0	200	Осигуряване на топла и питателна храна през зимата	80% от населените места в областта	Нова за планиране във всички общини (финансирана чрез ФСП през зимния сезон или чрез общински бюджет)
53	Клуб на пенсионера - общинска дейност	Пенсионери, които нямат сериозни здравословни проблеми и се обслужват сами	Перник Радомир Брезник Трън Земен Ковачевци	8 13 1 4 1 1	12 13 1 4 10 3	Осигуряване на лични и социални контакти. Информирание и консултиране –социално, здравно, правно	Във всички общини от областта	Налични и нови дейности
54	Клуб на инвалида - общинска дейност	Хора с увреждания,, които имат възможност да се предвижват	Перник Радомир Брезник Трън Земен Ковачевци		Поне един за всяка община	Осигуряване на лични и социални контакти. Информирание и консултиране –социално, здравно, правно за хората с увреждания	Във всички общини от областта	Налични и разширяване с нови дейности
55	Дневен център за стари хора	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски	Община Радомир –	30	30	Осигуряване на храна, лични и социални контакти,	с.Извор общ.Радомир	Налична, планиран капацитет за 2010 г. 30

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	(ДЦСХ)	доходи, които могат да се обслужват сами	с.Извор и селата от общината			консултации, медицинска грижа		места
56	Дневен център за стари хора (ДЦСХ)	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, които могат да се обслужват сами	Селата от община Брезник	40	40	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации медицинска грижа	Брезник	Налична, планиран капацитет за 2010 г. 40 места
57	Дневен център за възрастни и самотни хора ДЦВСХ към ОС на БЧК-Перник	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, които могат да се обслужват сами	Перник	50	50	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации медицинска грижа организиране на свободното време	Перник	Налична към БЧК
58	Дневен център за стари хора (ДЦСХ)	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, които могат да се обслужват сами	Населени места от община Перник	0	20	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации медицинска грижа	гр.Батановци - Перник	Планирана за стартиране след- 2011, след трансформиране на КП
59 60 61	Дневни центрове за стари хора – 3 бр. (ДЦСХ)	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, които могат да се обслужват сами	Села в общините Трън Земен Ковачевци	0 0 0	20 30 20	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации	Трън Земен Ковачевци	Нови за планиране след 2013 год.
62	Дом за стари хора (ДСХ)	Стари хора със затруднения в самообслужването, които имат нужда от резидентна грижа	От цялата област	150	150	Резидентна грижа –постоянно 24-часово обгрижване.	Радомир	налична
63	Дом за стари хора (ДСХ)	Стари хора със затруднения в самообслужването, с нужда от резидентна грижа	От цялата област	0	40	Резидентна грижа – нужда от постоянно 24-часово обгрижване	Ковачевци	нова планиран –старт през 2011 г. капацитет 40 места
64	Дом за стари хора (ДСХ)	Стари хора със затруднения в самообслужването, които имат нужда от резидентна грижа	Община Перник	0	40	Резидентна грижа – нужда от постоянно 24-часово обгрижване	с Богданов дол в общ.Перник	Нов за планиране 2010 и старт – 2011 г.
65 66	Частен Дом за стари хора 1,2	Стари хора със затруднения в самообслужването, с нужда от резидентна грижа	От цялата страна	45 +55	45 +100	Резидентна грижа – нужда от постоянно 24-часово обгрижване	Брезник	Налична с капацитет 45+100
67	Заместваща грижа - краткосрочна	Стари хора със затруднения в самообслужването,	От цялата област	0	8	предоставяне на заместваща грижа в домашна среда или краткосрочно настаняване в резидентна грижа от семеен тип. (за период на отсъствие на близките)	Населено място в областта	През 2010 г. – проучване за разработване на програми с цел стартиране на услуги след 2011 година.

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
68	Личен асистент услуга в общността по национална програма	Лица и деца с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Перник Радомир Брезник Трън Земен Ковачевци	120 80 15 13 0 0	200 80 30 25	Осигуряване на грижи в семейна среда на хора и деца, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане.	Във всички общини от областта	Налична, за разширяване
69	Социален асистент - услуга в общността по нац. програма	лица с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Перник Радомир Брезник Трън Земен Ковачевци	20 0 0 0 0 0	40 10	Осигуряване на грижи в семейна среда на деца и лица, които поради ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.	Във всички общини от областта	Налична, за разширяване
70	Домашен помощник - услуга в общността по ОП "Развитие на човешките ресурси"	лица с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Перник Радомир Брезник Трън Земен Ковачевци	20 10 15 10 18 5	40 18 20 20 20 10	Осигуряване на грижи в семейна среда на деца и лица, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот.	Във всички общини от областта	Налична, за разширяване
71 72	Комплекс за подкрепа на стари хора (КПСХ)	Стари хора с трайни увреждания, с тежки или леки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами, самотноживеещи, с ниски доходи, без подкрепа от близки и роднини	в общините от областта	0	2 бр. Комплекса	комбинира ресурсите на различни налични дейности и услуги на територията на дадена община (Домашен социален патронаж, Дневен център за стари хора, Клуб на пенсионера, Социална кухня/обществена кухня, заети по програма „Социални услуги в семейна среда“, Национална програма „От социални помощи към осигуряване на заетост“) с цел оптимизиране и ефективно използване при предоставяне на услуги за стари хора.		Нова –за проучване на възможностите за създаването им- 2010г. и пробиране – 2011 год..
73 74	Хоспис 1, 2 (Частен)	Стари хора с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния	От цялата област	10+ 10	10+ 10	Резидентна грижа – нужда от постоянно 24-часово обгрижване	Гр. Перник	Налични
75	Хоспис	Хора с тежки увреждания с чужда помощ – неподвижни, нуждаещи се от непрекъсната	От цялата област	0	40	Медицинска рехабилитация Резидентни грижи при много тежки случаи	Гр.Радомир	Планирана за стартиране след 2012 год.

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
		грижа						

5 Система на мониторинг и оценка

5.1 Цели и задачи на мониторинга и оценката

Системата за мониторинг и оценка е ключов инструмент за развитие на политики и програми в социалната сфера и особено – за дългосрочни и комплексни интервенции като Областната стратегия за социалните услуги в област Перник. Резултатите от мониторинга и оценката са основа за актуализацията на стратегията по отношение на приоритетните направления, дългосрочните цели и оперативните задачи в хода на изпълнението.

Конкретните цели и задачи на системата за мониторинг и оценка са:

1. Да осигурява постоянен **поток от актуална информация** за развитието на социалната среда в област Перник, чрез:
 - Наблюдение на промените в базовите индикатори за ситуацията;
 - Обратна връзка от целевите групи и преките потребители за вида и качеството на предоставяните услуги и подкрепа;
 - Обратна връзка от преките изпълнители на дейностите за трудностите в изпълнението на услугите, възможностите за усъвършенстване и нуждите от обучение и развитие на човешките ресурси.
2. Да обезпечи **текущия мониторинг** на изпълнението на дейностите по Стратегията на областно и общинско ниво, чрез:
 - Събиране на информация за обема и преките резултати от осъществяваните дейности / услуги, анализ и сравнение със заложените количествени и качествени индикатори в Плана за действие
 - Пряко наблюдение на хода, методите и начините на текущото изпълнение на планираните дейности, както и на степента на изпълнение на времевия график на дейности и резултати;
 - Предоставяне на консултации и съвети на място на преките изпълнители на стратегията – общини, външните доставчици на услугите, свързани сектори и др. за подобряване на дейностите и качеството на социалните услуги.
3. Да се изработят **комплексни оценки на ефекта и цялостното въздействие** от изпълнението на Областната стратегия от гледна точка на целевите рискови групи. Оценката обхваща:
 - Релевантност – съответствието на целите и интервенцията спрямо реалните проблеми и конкретните потребности и възможности на рисковите групи;
 - Ефикасността на изпълнените дейности и постигнатите преки резултати по отношение на обема на дейностите, спазването на времевия график, планираните / вложените ресурси;
 - Ефективността на Стратегията – оценка на реалните ползи и ефекти за обхванатите потребители на услуги, както и на степента на обхващане на идентифицираните групи, индивиди и общности в риск от изпълнените дейности в област Перник. Качеството на предоставените социални услуги се оценява през призмата на ефекта върху целевите рискови групи, като се оценяват ползите за потребителите - индивидуални и общи за рисковата група;

- Въздействието на Областната стратегия върху общия социален контекст, степен на постигане на дългосрочните цели, комплексна оценка на предизвиканите качествени промени в състоянието на социалната среда и рисковите групи;
 - Устойчивостта на дейностите, резултатите и ползите за целевите групи и продължението им след времевата рамка на Стратегията.
4. Да гарантира **системното актуализиране на Областната стратегия, подобряването на политиките** за социално включване и постоянното усъвършенстване на социалните услуги и мерки чрез:
- Предоставяне на конкретни препоръки, както за актуализиране на цялостната Стратегия по отношение на избраните приоритетни направления и цели, така и за оперативно препланиране на дейностите и следващите етапи от изпълнението на предвидените дейности – социални услуги и мерки;
 - Системна обратна връзка от потребителите на услуги и препоръки за подобряване на вида и качеството на услугите в съответствие с реалните групови и индивидуални потребности;
 - Консултации и методическа помощ за усъвършенстване и подобряване на качеството на социалните услуги по места;
 - Идентифициране на добрите практики и научените уроци от осъществяването на Областната стратегия и мултиплициране на натрупания опит по места.

В съответствие с тези цели и задачи, изграждането и функционирането на цялостна Система за мониторинг и оценка дава реални, практически ползи за общините и структурите, които изпълняват Стратегията. На първо място, такава действаща система за мониторинг и оценка е ясен индикатор за това, доколко са реални намеренията на заинтересованите страни да осъществят на практика декларираните цели и планирани дейности в тази Стратегия. Същевременно, препоръките за промени, постоянният поток от информация и обратната връзка от целевите потребители на услугите, осигурен от Системата за мониторинг и оценка е задължително условие за ефективното изпълнение на Стратегията.

Мониторингът и оценката **с участие** е основният подход, който ще се следва при изграждането на системата. Този подход изисква включването и обратната връзка от всички участници в изпълнението на предоставянето на социалните услуги и носи допълнителни предимства за ефективността на мониторинга. Участието гарантира съпричастността и чувството за собственост на заинтересованите страни върху продуктите и резултатите от мониторинга и оценката и съответно – тяхната готовност и интерес от прилагането на препоръките на практика.

5.2 Логическа рамка и ключови индикатори за успех

В системата за мониторинг и оценка на Областната стратегия ще се следят два основни типа индикатори: **Базовите индикатори за ситуацията** описват общия социален контекст и представят настъпилите промени в положението на рисковите групи в сравнение с “изходната точка” в състоянието им при оценката на първоначално идентифицираните проблеми. Тези индикатори осигуряват обективно измерване на реалната постигната промяна в социалния контекст през времевата рамка на Стратегията и дават възможност да се оцени обективно цялостния ефект и въздействие от изпълнението на Областната стратегия. **Индикаторите за прогреса** служат за проследяване на напредъка в постигането на конкретните цели на Стратегията и се измерват преките резултати от интервенцията и осъществените дейности – социални услуги и мерки.

Логическа рамка на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Перник (2010 – 2015)

Визия	Областната стратегия за социалните услуги цели да осигури достъпни и качествени социални услуги в област Перник, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи.			
Общи цели		Индикатори – базови индикатори за ситуацията	Източници на информация	Период на проверка
Обща цел 1	Да се подобри грижата за децата в семейството, като се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализираните институции	• Промяна в съотношението между предоставяните типове социални услуги чрез увеличаване на дела на услугите в общността и намаляване на услугите от резидентен тип – съотношение 6:1 на ползвателите в полза на услугите в общността; • Намаляване на броя на изоставените деца с 20% годишно; • Осигурена подкрепа за поне 20% от уязвимите семейства и деца в ЦОП в област Перник; • Предотвратена институционализация на 90% от децата в риск от изоставяне чрез реинтеграция в семейството, настаняване при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване (към края на стратегията); • Осигурени приемни семейства за поне 130-140 деца чрез увеличения брой приемни семейства - от 5 през 2009 до 100-120 през 2015 г. • Поне 98% от децата в задължителна училищна възраст обхванати в училище, подготвителни класове или групи или в подходяща форма на образование; • Намаление с 80% на отпадналите от училище деца; • Увеличен с 25% брой на учениците от изолирани ромски квартали и децата с увреждания, завършващи основно и средно образование; • Създаден капацитет за обхващане на поне 30% от децата с увреждания в област Перник в услуги за медицинска и социална рехабилитация и/или в различни форми на заместваща и дневна грижа; • Закрити /трансформирани 2 СИ за деца в област Перник (ДДЛРГ с. Дрен и ДМСГД) • Трансформирана 1 резидентна услуга за деца (SOS детски селища Дрен) и разкрити нови СУ за деца; • Намален с 90 % брой на децата от област Перник, отглеждани в специализирани институции в и извън областта; • Изведени в семейна среда поне 70% от децата в СИ в област Перник • Подобрено качество на алтернативната резидентна грижа за 40 деца, предоставена в среда, близка до семейната (в 5 ЦНСТ)	- Аналитични доклади на независими експерти - Социологически проучвания - Финален доклад за оценка на въздействието на Областната стратегия - Годишни доклади за мониторинг на напредъка на изпълнението на областната стратегия - Данни НСИ - месечни и тримесечни справки - ОЗД, ДСП и РДСП - Проучване за обратна връзка от потребителите	<i>През три години</i> <i>2012 / 2015</i> <i>Годишна база</i> <i>Всяка учебна година – септември, януари, юни</i> <i>2010 / 2013</i> <i>годишна база</i> <i>2010 - 2012</i>
Обща цел 2	Да се създадат условия за социално включване/интегриране на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи	• Подобрени условия за самостоятелен живот в домашна среда на 20% от хората с увреждания – потребители на услуги домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент; • Подобен достъп на хората с увреждания до социална и медицинска рехабилитация чрез мрежа от 6 ЦСРИ област Перник за обхващане на всички 6 общини в областта; • Изграден и функциониращ Център за развитие на уязвими общности -Перник, който обхваща 40% от ромските общности в област Перник в дейности за развитие,	-Доклади ЗМО -Данни на НСИ РИО, ОЗД, ДСП, общини - анализи и данни РДСП, - решения на	<i>2010 / 2012 / 2015</i>

Визия	Областната стратегия за социалните услуги цели да осигури достъпни и качествени социални услуги в област Перник, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи.			
Общи цели		Индикатори – базови индикатори за ситуацията	Източници на информация	Период на проверка
		самопомощ, достъп до здравни, социални услуги и заетост, мотивиране за образование, - Разширен спектър от услуги за превенция и реинтеграция на рискови групи със зависимости и проблемно поведение; - Разширен спектър от услуги за подкрепа и преодоляване на последиците при жертви на насилие, трафик, зависимости.	ОбС, заповеди на АСП за разкриване на нови социални услуги - общински финансови справки	
Обща цел 3	Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в областта.	- Предотвратена преждевременна институционализация на минимум 80-90 самотноживеещи стари хора чрез развитите услуги за грижа в домашна среда (с мобилен компонент); - Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за поне 25% от старите хора в област Перник с приоритетно обхващане на самотноживеещите в изолирани населени места извън общинските центрове; - Подобрено качество на резидентни услуги в среда близка до домашната за стари хора, които не са в състояние да живеят самостоятелно.	- Статистически данни на НСИ - отчети на СУ и мобилни екипи - обратна връзка от потребителите - Посещения на място	2010 / 2012 / 2015
Обща цел 4	Да се гарантира качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на областно и общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги.	- Работещ Регионален ресурсен център в област Перник за изграждане на капацитет и развитие на човешките ресурси в сферата на социалните услуги; - Повишен капацитет за управление на СУ на поне 25 представители на администрацията, дирекции социално подпомагане; - Подобрена професионална квалификация и специализирани умения за социална работа поне на 50 души персонал на доставчиците на услуги в област Перник; - Изградени и работещи системи за супервизия в най-малко 60% от социалните услуги в област Перник;	- Проучване за обратна връзка от потребителите за качеството на СУ; анкети - документация на СУ, срещи с персонала - Документация от обученията,	Годишна база 2010- 2011 2012-2014
Обща цел 5	Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество	- Развити и работещи поне 3 нови за област Перник услуги за деца и семейства, функциониращи на областно ниво (като приемна грижа, звено “майка и бебе”, ранна превенция на изоставянето, заместваща грижа) посредством сътрудничество и взаимодействие между доставчици на услуги от различни общини; - Осъществени поне 2 междуобщински социални услуги, обхващащи потребители от 1 и повече общини; - Инициирани и развити поне 2 смесени междусекторни смесени услуги (социални услуги, здравеопазване, образование, заетост, жилища, инфраструктура); - Формулирани и осъществени общински мерки (проекти) за социално включване на уязвими общности и рискови групи в област Перник – в поне 4 общини.	- Протоколи и решения на ОбС - Подписани междуобщински и междусекторни споразумения - Срещи - Доклади ЗМО - Мониторингови доклади за общ. планове	2012 / 2015 Годишна база

Специфични цели	Мерки, дейности	Преки резултати / индикатори за изпълнение на дейностите	Ключови индикатори за ефекта	Източници на информация	Период на проверка
Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск и деинституционализация на грижите за деца					
1.1. Да се намали изоставянето на деца и настаняването им в СИ и да се подкрепи задържането им в биологичното семейство	<u>Мярка 1.1.1.</u> Комплексна програма за ранна превенция на изоставянето и задържане на новородените деца в биологичното семейство; <u>Мярка 1.1.2.</u> Развитие на мрежа от ЦОП за обхващане на децата и семействата в риск в област Перник; <u>Мярка 1.1.3.</u> Осигуряване на грижа при близки и роднини за изоставени и negliжирани деца; <u>Мярка 1.1.4.</u> Услуги в подкрепа на осиновяването; <u>Мярка 1.1.5.</u> Развитие на Приемната грижа в област Перник; <u>Мярка 1.1.6.</u> Общински и областни програми и мерки за здравна профилактика и семейно планиране; <u>Мярка 1.1.7.</u> Общински и областни програми/мерки за подкрепа на уязвими семейства за създаване на условия за задържане на детето в семейството.	• Утвърдена междусекторна услуга ранна превенция на изоставянето на деца в ранна възраст (0-3 год.); • 90% от идентифицираните бъдещи майки в риск да изоставят детето си, обхванати чрез консултации и подкрепа; • Разкрита услуга ЗМБ-Перник с поне 6-8 потребители (бременни и майки с деца), обхванати средно годишно; • Разширени дейности на 2 ЦОП - Перник и Радомир с мобилни екипи за обхващане на малки населени места и общините Земен и Ковачевци; • Разкрит 1 нов ЦОП - Трън с филиал (Брезник); • Обхванати 120-130 ползватели годишно от община Перник в 1 ЦОП с капацитет 60; • Обхванати 180-190 ползватели годишно от общините Радомир, Земен и Ковачевци в 1 ЦОП с капацитет 140 към 2012 г.; • Обхванати 90-100 ползватели годишно от общините Трън и Брезник в 1 ЦОП – 70 места; • Осигурени консултации и обучения за поне 50% от кандидат-осиновителите; • Развита услуга за приемна грижа на областно и общинско ниво с мрежа между ЦОП в областта; • Обучени и консултирани 40-45 приемни семейства годишно	• Осигурено системно наблюдение и навременно идентифициране на риска от изоставяне на деца в ранна възраст • Намаление на изоставянето на деца в ранна възраст с 20% годишно; а в края на стратегията – намаление с 60% спрямо нивото от 2005-2009 г.; • Предотвратено изоставяне на децата при 90% от клиентите на ЗМБ; • Осигурен достъп до СУ за деца и семейства в риск в 6 общини чрез 3 работещи ЦОП с 1 филиал и мобилни екипи за 2 общини • Разширен териториален обхват на услугите за деца и уязвими семейства в ЦОП - от 2 града (Перник и Радомир) през 2009 г. и 1 новоразкрит ЦОП в Трън до обхващане на 6-те общини в цялата област • Разширен капацитет на услугите в ЦОП от общо 140 места (през 2009) до 240 (през 2012 г.) и 270 (през 2015 г.); • Увеличен брой обхванати деца и семейства в риск - ползватели на услугите в ЦОП от 160-170 през 2009 г.; до 390-420 към края на Стратегията 2015 г. в 3 ЦОП в област Перник; • Увеличен брой приемни семейства от 5 през 2009 до 100-120 през 2015 г. • Осигурени приемни семейства за 30-35 деца средно годишно или поне за 130-140 деца до 2015 г. • Повишена информираност за приемната грижа в областта чрез обхващане на всички общини в поне 6 информационни кампании	- Статистически данни на НСИ - Проучване за обратна връзка от потребителите - месечни и тримесечни справки от ДУ-Цоп в РДСП - Социологически анкети, проучвания - заповеди на кмет, решения на ОС за разкрити нови общински услуги в подкрепа на уязвими семейства и деца - данни на ОЗД - заповеди на АСП за разкриване на нови социални услуги - Доклади на ЗМО - Доклади на ОЗД, ДСП - анализи и данни на	<i>Годишна база</i> <i>По-подробни данни 2012 / 2015</i> <i>2011 / 2012</i>

Специфични цели	Мерки, дейности	Преки резултати / индикатори за изпълнение на дейностите	Ключови индикатори за ефекта	Източници на информация	Период на проверка
		- Одобрявани и наемани 25-30 приемни семейства годишно и 100-120 в края на 2015 год.; - Осигурени 3-5 приемни семейства за спешно настаняване на деца в риск от изоставяне 90% от бременните обхванати в програми за здравна профилактика	- Намален брой деца, настанявани извън семейството си с 20% към края на всяка година - Подобрена здравна профилактика за бъдещите майки във всички общини; - Намаляване с 30% на случаите на нежелана и ранна бременност	РДСП	
1.2. Да се осигурят условия за развитие на децата с увреждания отглеждани в семейството.	<u>Мярка 1.2.1.</u> Развиване на ЦСРИ за осигуряване на качествена здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за децата с увреждания и подкрепа за техните семейства; <u>Мярка 1.2.2.</u> Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава дневна, почасова грижа, и заместваща грижа за децата с увреждания, отглеждани в семейна среда; <u>Мярка 1.2.3.</u> Подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството.	- Разширени дейности на ЦСРИ Перник от капацитет 40 (2009) до 60 (през 2014) - Изградени 5 нови ЦСРИ – в Брезник и в Трън (капацитет по 20); ЦСРИ Радомир с филиали в Земен и Ковачевци (с капацитет 40); ЦСРИ за хора със зрителни увреждания, вкл. деца (капацитет 20) - Провеждани консултации в ЦСРИ, обучения и подкрепа на поне 180 семейства на деца с увреждания годишно; - Създаден Център за ранна интервенция за деца с увреждания с очаквани 15-20 ползватели – деца и родители годишно - Работещи 3 дневни центъра за деца с увреждания с общ капацитет 71 места (към 2013 г.) - Разкрита нова услуга Заместваща грижа (след 2011 г.) със средногодишен капацитет за 20-25% от семействата с деца с увреждания - Предоставени услуги, консултации и подкрепа на деца и родители – на 110 семейства в	- Изградена мрежа от 6 ЦСРИ област Перник за обхващане на деца и възрастни с увреждания в 6-те общини - Предоставяни услуги и рехабилитация на около 200 деца с увреждания на година в рамките на общия капацитет от 200 места в ЦСРИ, от които около 90 места за деца; - Предоставяни услуги и рехабилитация на около 250 хора с увреждания на година в рамките на капацитета от 200 места в ЦСРИ за деца и възрастни; - Осигурен достъп до дневна грижа за поне 90-100 деца и младежи с увреждания годишно - Оказана подкрепа на 100 семейства на деца с увреждания - Намалено с 50% настаняване на деца с увреждания извън семейството; - Осигурени услуги по ранна интервенция поне на 70% от семействата с деца с увреждания (от 0 до 3 години)	- Данни на АХУ - Данни на НПО, работещи с хора с увреждания - Справки и отчети на СУ - обратна връзка от потребителите - база данни на ОЗД и ДСП	Годишна база По-подробни данни 2012 / 2015 2011 / 2012

Специфични цели	Мерки, дейности	Преки резултати / индикатори за изпълнение на дейностите	Ключови индикатори за ефекта	Източници на информация	Период на проверка
		риск месечно (най-малко в рамките на 50% от капацитета на 3-те ЦОП в областта);			
1.3. Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата.	<u>Мярка 1.3.1.</u> Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда; <u>Мярка 1.3.2.</u> Програми за превенция на рисково поведение при деца и младежи; <u>Мярка 1.3.3.</u> Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите.	• Реализирани информационни кампании и програми за превенция на насилието, рисковото поведение, зависимостите сред учениците във всички училища в областта; • Осигурен достъп до кризисно настаняване за деца и младежи с рисково поведение. • 200-350 деца и младежи, обхванати средногодишно от Консултативния център с Младежки клуб към фондация Пулс;	• Осигурен достъп до СУ за деца и семейства в риск в 6 общини чрез разкритите ЦОП с мобилни услуги; • Оказана подкрепа за отговорно родителство сред 60% от семействата на децата клиенти на услуги в ЦОП; • Подобрена информираност на учениците и младежите за последиците от зависимостите и рисковото поведение; • Предоставени услуги /подкрепа за реинтеграция за 80% от децата и лицата жертви на насилие, трафик, зависимости, рисково поведение.	- Данни на НСИ - Проучване за обратна връзка от потребителите - месечни и тримесечни справки от ДУ-Цоп в РДСП - Социологически анкети, проучвания	<i>Годишна база</i> <i>По-подробни данни</i> <i>2012 / 2015</i> <i>2011 / 2012</i>
1.4. Да се гарантира равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование.	<u>Мярка 1.4.1.</u> Гарантиране на задължителното предучилищно образование за всички деца в област Перник; <u>Мярка 1.4.2.</u> Програми за превенция на отпадането от образованието на отпадналите деца и младежи; <u>Мярка 1.4.3.</u> Осигуряване на качествено интегрирано образование за децата с увреждания; <u>Мярка 1.4.4.</u> Целенасочена политика за приобщаване на родителите и общността в учебно-възпитателния процес на техните деца.	• Брой разработени/приети целеви програми за подобряване на образованието; • Брой реализирани проекти на общини, училища, НПО за образователна интеграция; • Реализирани годишни кампании на учители и НПО за обхващане на децата в подготвителен и първи клас, със специален фокус към ромските деца; • Брой назначени помощници на учители в общинските училища със смесен етнически състав с подкрепата на общините; • Брой деца в извънкласни дейности чрез проекти и хоризонтални политики; • Осигурени ресурсни учители за деца с увреждания, интегрирани	• Осигурено пълно обхващане на децата (поне 98%) в задължителното предучилищно образование; • Повишена училищна посещаемост и интерес към учебния процес на децата, обхванати в извънкласни и извънучилищни форми; • Над 60% от посещаващите училище ученици, обхванати в образователни инициативи, извънкласни и извънучилищни дейности за свободното време; • Подобрени умения за 40 учители за включване на родителите в образователно-възпитателния процес • Брой изведени деца от помощното училище в Перник • 70% от децата с увреждания редовно посещаващи училище и обхванати в подходящи форми на включващо	- данни и справки от Рио на МОМН - срещи в училищата с деца, родители, учители - Справки и отчети на социалните услуги -годишни доклади, статистически данни и отчети на общински администрации -проучвания	<i>2010 / 2012 / 2015</i> <i>всяка учебна година (септември / февруари / юни</i>

Специфични цели	Мерки, дейности	Преки резултати / индикатори за изпълнение на дейностите	Ключови индикатори за ефекта	Източници на информация	Период на проверка
		- в масовите училища; - Подобрена достъпна среда в училищата и детските градини, съгласно общинските планове;	- образование; - Инвестирани ресурси от общините за достъпна среда (обем средства, % от общинския бюджет за инфраструктура).		
1.5. Да се трансформират и закрият специализираните институции за деца.	<u>Мярка 1.5.1.</u> Разработване на планове за трансформиране и/или закриване на специализираните институции за деца в област Перник през 2010 – 2015 г. <u>Мярка 1.5.2.</u> Развитие на услуги за реинтеграция на децата от СИ в биологичното или разширеното семейство <u>Мярка 1.5.3.</u> Широко развитие на Приемната грижа и извеждане на деца от СИ в приемни семейства и в семейства на осиновители <u>Мярка 1.5.4.</u> Трансформиране и закриване на СИ за деца в област Перник	- Разработени и приети 2 плана за трансформиране / закриване на СИ за деца; - Създадени 2 общински работни групи – Перник и Радомир - за закриване на СИ за деца и експертна група за подкрепа на областно ниво; - Осъществени контакти с всички общини/ДСП, от които има деца, настанени в СИ в обл. Перник; - Брой деца от СИ реинтегрирани в биологичните и разширените семейства; - Брой деца от СИ изведени в приемни семейства. - Брой закрити СИ за деца в област Перник - Брой / обхват на разкритите нови СУ в общността на мястото на закриваните СИ за деца;	- Съгласувани на областно и общинско ниво конкретни планове и стъпки за трансформирането на 2 СИ и за извеждането на децата; - Постигнато съгласие на заинтересованите страни за политиките и подходите за деинституционализация на децата със и без увреждания в СИ - Изведени в семейна среда поне 70% от децата в СИ; - Закрити 2 СИ за деца (ДДЛРГ с. Дрен и ДМСГД) - Намален брой на децата в СИ в област Перник: от 83 през 2009 г. до 0 деца през 2015 г. - Профил на разкритите нови услуги при закриването на СИ, съгласно планове за всяка отделна СИ	- Доклади от оценките на настанените деца и планове за развитие - Регистри на реинтегрирани и приети в приемна грижа деца - Регистър на приемните семейства - Данни на ЦОП, ОЗД, РДСП	Годишна база По-подробни данни 2010 / 2012 / 2015
1.6. Да се развият алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда близка до семейната за децата.	<u>Мярка 1.6.1.</u> Изграждане на ЦНСТ за извеждане на деца от СИ, които не могат да бъдат изведени в семейна среда, <u>Мярка 1.6.2</u> Трансформиране на SOS Детско селище, с.Дрен	- Изградени 4 нови ЦНСТ за деца в Перник с общ капацитет 32 към 2015 год., за извеждане на деца от СИ; - Изградени 2 нови ЦНСТ в общ. Радомир с общ капацитет 24 места за извеждане на деца от ДДЛРГ през 2010 г. и с намаляване на общия капацитет до 2015 г. на 16 места - Изградено 1 преходно жилище (с. Дрен) за 6 деца;	- Осигурена алтернативна резидентна грижа за 8 деца с увреждания от СИ (извън област Перник), които не могат да бъдат изведени в семейна среда; - Осигурена алтернативна резидентна грижа за 32 деца, изведени от СИ - Подобрено качество на резидентната грижа за 38 деца, предоставена в среда, близка до семейната (в 4 ЦНСТ и 1 преходно жилище) - Трансформирана 1 резидентна услуга – SOS детски селища Дрен и разкрити	-годишни доклади, отчети на РДСП и общински администрации -Доклади на ЗМО	2011 - 2013